

Hörs kommun

VA-översikt

Del 2 av Vattentjänstplan för Hörs kommun 2025

Mitt i Skåne

Innehållsförteckning

Inledning	5
Kort beskrivning av Höors kommun	5
Övergripande beskrivning av VA-försörjningen i kommunen	5
Befolkningsprognos	9
Lagstiftning och direktiv som styr VA-verksamheten	9
Ramdirektivet för vatten	9
Dricksvattendirektivet	11
Lagen om allmänna vattentjänster (LAV)	11
Miljöbalken	12
Plan- och bygglagen	13
Avloppsdirektivet	13
Slamdirektivet	14
Översvämningdirektivet	14
Säkerhetsskyddslagen och NIS	15
Allmänna bestämmelser för brukande av den allmänna VA-anläggningen, ABVA	16
Anläggningslagen	16
Badvattendirektivet	16
Vattenförekomster och statusklassningar i Höors kommun	17
Miljömål	17
Planer, strategier, mål och kommunala samarbeten	17
Vision och mål Höors kommun	18
Fokusområden VR-nämnden 2024- 2027	19
Översiktsplan	22
Dagvattenpolicy	22
Vattenförsörjningsplan	23
Miljö- och klimatstrategi	23
Naturvårdsprogram	24
Ringsjöns vattenråd	24
Nulägesbeskrivning allmän VA	25
Sammanfattning ledningsnät	25

Allmän dricksvattenförsörjning.....	30
Verksamhetsområde för vatten.....	31
Anslutningsgrad till kommunalt vatten.....	31
Nulägesbeskrivning av vattenförsörjning	31
Höors tätorts vattenförsörjning	32
Norra Rörum vattenförsörjning	34
Tjörnarp vattenförsörjning	35
Reserv- och nödvattenförsörjning	36
Allmän spillvattenhantering	37
Verksamhetsområde för spillvatten	37
Anslutningsgrad till kommunalt spillvatten	37
Nulägesbeskrivning av avloppsreningsverken.....	38
Höors tätorts spillvattenhantering.....	38
Norra Rörum spillvattenhantering	40
Tjörnarp spillvattenhantering	41
Snogeröd spillvattenhantering.....	42
Allmän dagvattenhantering	44
Ansvarsfördelning dagvatten	44
Verksamhetsområde för dagvatten.....	45
Nulägesbeskrivning av den allmänna dagvattenhanteringen.....	46
Översvämningsrisk	47
Identifierade behov i dagvattenhanteringen	48
Enskild VA-försörjning	48
Enskilda avlopp.....	48
Enskild vattenförsörjning	51
Behov av VA-utbyggnad	51
Sammanfattning av identifierade behov.....	53
Planering.....	53
Ledningsnät	53
Dricksvatten.....	53
Spillvatten.....	54
Dagvatten	54
Ordlista	56

Samrådshandling 2025-01-20

Foto: Norra Rörums avloppsreningsverk

Inledning

Detta dokument är en del av vattentjänstplanen för Höors kommun. Syftet med VA-översikten är att sammanställa kunskap som finns hos kommunens personal och från tidigare utredningar, samt att öka kunskapen inom prioriterade områden. VA-översikten beskriver nuläget för VA-försörjningen i Höors kommun. Den omfattar VA-anläggningens status, gällande lagstiftning och andra styrande dokument. VA-översikten är en kunskapsplattform och fungerar som ett underlag till de andra delarna av vattentjänstplanen som utgörs av VA-strategi och planeringsförutsättningar (del 1), VA-utbyggnadsplan (del 3), Riktlinje för enskilda avlopp (del 4), VA-åtgärdsplan (del 5) och Undersökning av betydande miljöpåverkan (del 6).

Nyckeltal som beskrivs i VA-översikten är framtagna för år 2023 då arbetet med VA-översikten skett under 2023 och 2024.

Kort beskrivning av Höors kommun

Höors kommun är belägen mitt i Skåne, och gränsar till sex andra kommuner: Hörby, Eslöv, Klippan och Hässleholms kommun. Höors kommun, med cirka 17 000 invånare, har en landyta på 290 km².

Övergripande beskrivning av VA-försörjningen i kommunen

Nedan redogörs övergripande för VA-försörjningen i kommunen, både inom och utom verksamhetsområde för vatten, spillvatten och dagvatten.

I Höors kommun finns det 3 vattenverk och 4 avloppsreningsverk med tillhörande ledningsnät på 392 km och andra anordningar som pumpstationer och reservoarer. Karlsviks vattenverk står för produktionen av cirka 95 % av dricksvattnet som distribueras via den allmänna anläggningen. Motsvarande siffra för Ormanäs avloppsreningsverk är cirka 86 % av spillvattnet som renas i den allmänna anläggningens avloppsreningsverk. Det finns även ett dagvattenledningsnät på cirka 115 km med tillhörande pumpstation.

Den allmänna VA-anläggningen i Höors kommun har totalt ca 13 800 anslutningar/abonnenter och av dessa är majoriteten anslutna till både vatten, spillvatten och dagvatten. Närmare 80 % av invånarna i Höors kommun är anslutna till den allmänna VA-anläggningen.

Tabell 1. Den allmänna VA-anläggningen i Höör 2023

Anläggningar		
Dricksvatten	Dagvatten	Spillvatten
3 vattenverk	8 dagvattendammar	4 avloppsreningsverk
1 reservoarer	11 pumpstationer	26 pumpstationer
8 tryckstegringsstationer	4 pumpstationer	252 LTA
		49 vacuumanläggningar

Ledningsnät		
Dricksvatten	Dagvatten	Spillvatten
197 km	115 km	Självfäll 155 km Tryckledning 38 km Vakuumledning 2 km

Tabell 2. Antalet anslutna personer till den allmänna VA-anläggningen 2023

	Antal anslutna personer
Vatten	13 799
Spillvatten	13 788

Anläggningar utanför verksamhetsområde

Utanför kommunalt verksamhetsområde finns enskilda anläggningar. Antal enskilda avlopp i kommunen uppgår till ca 2 800 st. Dessutom förekommer samfällighetsföreningar med gemensamma brunnar för dricksvatten.

Verksamhetsområde för den allmänna VA-anläggningen

Verksamhetsområde för VA innebär ett geografiskt avgränsat område inom vilket VA-huvudmannen är skyldig att tillhandahålla en eller flera vattentjänster. Avgränsningen för ett verksamhetsområde bedöms i enlighet med 6§, Lagen om allmänna vattentjänster (LAV), SFS 2006:412.

Bedömningen av när ett område är i behov av kommunal VA görs efter en analys av området och §6 i vattentjänstlagen som reglerar när kommunens ansvar att inrätta verksamhetsområde inträder. Analysen av området görs enligt följande:

- Identifiera områden som bedöms utgöra bebyggelse i ett större sammanhang
- Urval av potentiella §6-områden avseende behov av skydd för människors hälsa (dricksvattenförsörjning, kvantitet och kvalitet) och skydd för miljö (påverkan på recipienten)
- Prioriteringsordning för utbyggnad med inbördes prioriteringen mellan de områden som bedöms vara i behov av kommunal VA

Länsstyrelsen utövar tillsyn över att kommunen uppfyller sina skyldigheter enligt §6. För att avgöra om kommunen är skyldig att inrätta ett verksamhetsområde, brukar "större sammanhang" tolkas som 20-30 fastigheter, men det kan även gälla områden med färre fastigheter om det finns ett behov av skydd för människors hälsa eller miljön.

Begreppet "skydd för människors hälsa och miljön" har olika innebörd, beroende på vilken typ av verksamhetsområde som åsyftas. För vatten anses allmänt att tillgång på rent dricksvatten med tillräcklig kvantitet vara skäl att inrätta ett verksamhetsområde. När det gäller spillvatten kan förorening av dricksvattentäkter eller förorening av miljön utgöra

sådana skäl. Verksamhetsområde kan beslutas för fyra olika vattentjänster: vatten, spillvatten, dagvatten (gata) och dagvatten (fastighet).

Verksamhetsområden beslutas av kommunfullmäktige och efter beslut blir fastigheter inom området betalningsskyldiga för de vattentjänster som verksamhetsområdet avser i samband med att förbindelsepunkt förmedlas. Allmänna bestämmelser om vatten och avlopp (ABVA) reglerar vilka skyldigheter och rättigheter kommunen respektive fastighetsägaren har inom verksamhetsområdet.

Finansiering

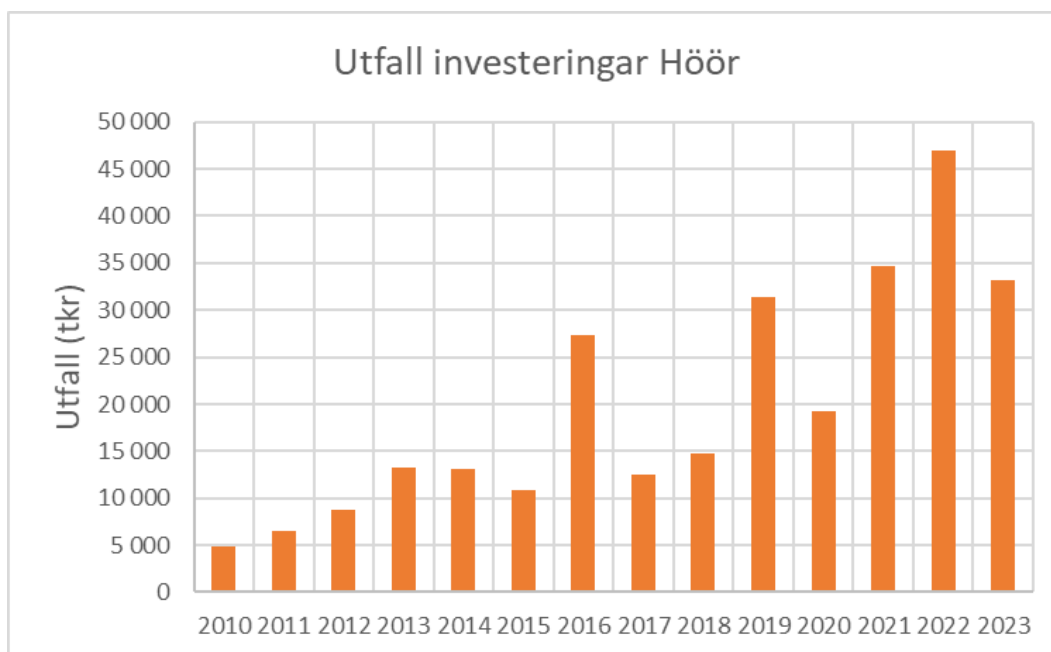
VA-verksamheten finansieras genom avgifterna i Höors kommuns VA-taxa. VA-taxan beslutas årligen av kommunfullmäktige och är baserad på Svenskt Vattens taxekonstruktion som är uppbyggd enligt principerna i Lagen om allmänna vattentjänster och efter rättspraxis på området. Anläggningsavgifterna bekostar exploateringar och utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen, medan brukningsavgifterna finansierar driften av den allmänna anläggningen samt kapitalkostnader för genomförda investeringar.

Brukningsavgift tas ut för vatten, spillvatten, dagvatten (gata) och dagvatten (fastighet). Detsamma gäller för anläggningsavgiften.

Det är möjligt att delvis finansiera VA-verksamheten med skattemedel men det bör bara göras tillfälligt och i undantagsfall. Enligt vattentjänstlagen ska VA-verksamhetens kostnader fördelas skäligt och rättvist på fastighetsägarna inom verksamhetsområdet.

Det finns en investeringsplan för de allmänna VA-anläggningarna för de kommande 12 åren som anger investeringsbehov för avloppsreningsverk, vattenverk, dagvattenanläggningar samt ledningsnät. Investeringsplanen uppdateras årligen och då tas det även fram en detaljbudget för kommande år. Det är ett kontinuerligt arbete att ta fram en investeringsplan för att hitta rätt prioriteringar då investeringsbehovet är stort på de allmänna VA-anläggningarna. Investeringsplanen ligger vidare till grund för beräkning av VA-taxan. Investeringsnivån (utfall) har de senaste 5 åren legat på 19-47 mkr per år.

Nedan redovisas utfallet av genomförda investeringar i Höör från 2010 till 2023.

Figur 1 Utfall investeringar inom allmän VA i Höör 2010-2023

Ansvar

Huvudman för Höörs kommuns allmänna VA-anläggningar är kommunen genom den gemensamma Vatten- och Räddningstjänstnämnden. Mittskåne Vatten är ett samarbete mellan Höör och Hörby kommun och ansvarar för driften av den kommunala vattenproduktionen, avloppsreningen och ledningsnäten med dess anläggningar.

Kommunens miljöenhet har ansvar för tillsyn och prövning av enskilda avlopp och det är Tillstånd- och tillsynsnämnden som ger tillstånd för att anlägga enskilt avlopp. Emellertid är det fastighetsägarens skyldighet enligt lag att ansöka om tillstånd för installation av enskilt avlopp. Det är fastighetsägaren som sedan ansvarar för driften och skötseln av anläggningen. Fastighetsägare utanför verksamhetsområdet ansvarar även för sitt eget dricksvatten. Det krävs ingen anmälan för privatpersoner som anlägger dricksvattentäkt, men för anläggningar som tillhandahåller 10 m³/dygn eller mer eller förser 50 personer eller fler med dricksvatten behövs en anmälan till Tillstånds- och tillsynsnämnden. Kommersiella eller offentliga anläggningar ska alltid anmälas till Tillstånds- och tillsynsnämnden innan anläggningen tas i drift. Miljöenheten har tillsyn över denna typ av anläggningar.

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för gatu- och parkskötsel vilket också inkluderar avvattnings av gator och vägar. Själva avfallshanteringen sköts dock, liksom i Hörby och Eslöv, av kommunägda MERAB, Mellanskånes renhållningsaktiebolag, som då även sköter slamtömning av trekammarbrunnar och slutna tankar på enskilda fastigheter. Slammet lämnas sedan till Mittskåne Vatten för behandling på Ormanäs avloppsreningsverk.

Kommunfullmäktige ansvarar för att fastställa verksamhetsområde, vattentjänstplan samt VA-taxa för de allmänna vattentjänsterna.

Samverkansavtal inom allmän VA-försörjning

Höör och Hörby kommun samverkar om allmän VA-försörjning styrd av en gemensam nämnd och driftas av förvaltningsorganisationen Mittskåne Vatten.

Syftet med samarbetet är att den gemensamma nämnden ska svara för att det finns en god och funktionell vatten- och avloppsinfrastruktur. Nämnden ansvarar för förvaltning, underhåll och planering och utbyggnad av den allmänna vatten- och avloppsanläggningen i respektive kommun. Respektive kommun är huvudman för sin egen allmänna vatten- och avloppsanläggning.

Ansvarsfördelningen avseende VA-verksamheten regleras i upprättat Avtal om samverkan inom VA.

Befolkningsprognos

Höors kommun har tagit fram förslag till riktlinjer för bostadsförsörjning 2024. Där planeras att kommunen ska öka med 70 bostäder per år. Till det kommer en förväntad omvandling av fritidshus per år. Det innebär en ökning på omkring 170 personer per år. I riktlinjerna för bostadsförsörjning antas en befolkningsökning i kommunen på 1 % årligen.

Befolkningsmängden i Höör uppgick 2023 till 17 400 personer. En 1 %- befolkningsökning innebär ett invånarantal på 22 800 personer 2050 i hela kommunen. I förslaget till riktlinjer för bostadsförsörjning har antagits att 90 % av befolkningsökningen sker i Höors tätort.

För att uppnå en hållbar VA-försörjning i takt med en växande befolkning krävs ett nära samarbete mellan kommunens plansida och Mittskåne Vatten.

Lagstiftning och direktiv som styr VA-verksamheten

VA-försörjningen styrs av flera lagar, förordningar och direktiv. I detta avsnitt beskrivs den lagstiftning som bedöms vara mest relevant i den långsiktiga planeringen för att säkerställa behovet av allmänna vattentjänster i kommunen.

Ramdirektivet för vatten

Ramdirektivet för vatten, även kallat Vattendirektivet, antogs 2000 och har som syfte att skydda och förbättra alla vattenförekomster i EU. Vattendirektivet infördes i svensk lagstiftning 2004 och är utgångspunkten för vattenförvaltningen i Sverige. Det handlar till största del om att minska mängden föroreningar och att främja en hållbar vattenanvändning. Bland annat ställer direktivet krav på att dricksvattentäkter ska skyddas så att dricksvattenproducenter inte behöver öka nuvarande reningsgrad. Vattendirektivet gäller alla sjöar, vattendrag, grundvatten och kustnära hav.

Ramdirektivet sätter ramen för dotterdirektiven, miljökvalitetsnormsdirektivet och grundvattendirektivet.

Vattenförvaltningsförordningen

I vattenförvaltningsförordningen beskrivs hur avrinningsområdena är organiserade samt vilka myndigheter som är ansvariga för att följa upp och rapportera vattnens status. Sverige är uppdelat i fem vattendistrikt. Höors kommun tillhör Västerhavets vattendistrikt.

Vattenmyndigheten tar var sjätte år fram ett åtgärdsprogram för respektive distrikt som redogör för åtgärder statliga och kommunala myndigheter ska genomföra inom sina respektive ansvarsområden. De administrativa åtgärderna är bindande och ska leda till fysiska åtgärder i miljön.

För att bedöma statusen för yt- och grundvatten har vattnet inom vattendistriktet delats in i enheter som benämns vattenförekomster. Varje vattenförekomst har tilldelats en miljökvalitetsnorm (MKN) som är ett mått på den kvalitet som vattenförekomsten ska ha vid en viss tidpunkt. Ytvattenförekomster har MKN för ekologisk status och kemisk status. Grundvattenförekomster har MKN för kemisk status och kvantitativ status. Recipienternas MKN och statusklassningar återfinns i Vatteninformationssystem Sverige (VISS).

Miljökvalitetsnormsdirektivet (prioämnesdirektivet)

Miljökvalitetsnormsdirektivet är ett dotterdirektiv till vattendirektivet och innehåller vilka kemiska ämnen som är aktuella vid kemisk statusklassning av ytvatten enligt ramdirektivet. Det är över 40 ämnen som ingår i direktivet och den aktuella kemiska statusen får inte ändras för något enskilt ämne som ingår. Miljökvalitetsnormerna för ett vattendrag säger vilken kvalitet, status, ett vatten ska ha vid en viss tidpunkt. Huvudregeln är att alla vatten ska uppnå god kvalitet. Det finns också ett försämringsförbud som innebär att statusen inte får försämrats.

Miljökvalitetsnormer är ett juridiskt styrinstrument för myndigheter och kommuner som används vid tillämpning av lagar och bestämmelser på miljöområdet, till exempel vid tillståndsprovning och tillsyn.

Grundvattendirektivet

Grundvattendirektivet är ett dotterdirektiv till vattendirektivet och syftar till att bibehålla eller förbättra grundvattenförekomsternas kemiska och kvantitativa status. Särskilt viktigt är detta för grundvatten som används för dricksvattenproduktion. Direktivet innehåller vilka kriterier som medlemsstaterna ska använda vid sin bedömning av grundvattenstatus.

Påverkan på Höors VA-försörjning

Kommunerna har en viktig roll i genomförandet av ramdirektivet för vatten då de är verksamhetsutövare för många verksamheter som direkt påverkar den omgivande vattenmiljön, men också vid den fysiska planeringen. Nedan anges hur ramdirektivet för vatten påverkar planeringen av Höors kommuns VA-försörjning.

- Hänsyn måste tas till miljökvalitetsnormer vid all förändring av verksamhet, t.ex. vid utbyggnad av avloppsreningsverk eller inrättande av vattendom. MKN måste även beaktas vid dagvattenhantering där krav kan komma att ställas på fördröjning och rening av dagvatten för att inte riskera att vattendrag inte når god ekologisk och kemisk status.

- Striktare krav på utsläpp från avloppsreningsverk kan krävas för att MKN ska uppfyllas. Detta kan innebära utökad rening på avloppsreningsverken. Även tillskottsvatten påverkar utsläppen från avloppsreningsverk delvis i form av minskad reningseffektivitet i samband med förhöjda flöden och delvis på grund av utsläpp av orenat eller delvis renat avloppsvatten. Därför behöver arbete för att minska mängderna tillskottsvatten till reningsverket göras.

Dricksvattendirektivet

Dricksvattendirektivet anger vad som måste uppfyllas för att ett vatten ska få användas som dricksvatten. Det senaste direktivet vann laga kraft i januari 2021 och håller nu på att införas i svensk lagstiftning. Direktivet är ett så kallat minidirektiv och varje medlemsstat kan ta beslut om skarpare kravställningar.

Det senaste dricksvattendirektivet innebär bland annat att medlemsstaterna blir skyldiga att rapportera utläckage av dricksvatten, samt att antalet ämnen som ska övervakas utökas. Även krav på riskbedömning och riskhantering kommer att utökas och beröra både tillrinningsområden, vattentäkter, vattenverk och hela distributionskedjan till fastigheterna. Det nya direktivet innehåller bland annat fler antal ämnen som ska övervakas samt nya gränsvärden för PFAS, arsenik och bly.

Dricksvattendirektivet infördes i svensk lagstiftning 1 januari 2023 genom Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten.

Livsmedelsverkets dricksvattenföreskrifter

Livsmedelsverkets dricksvattenföreskrifter innebär bindande kvalitetskrav för anläggningar som i genomsnitt tillhandahåller minst 10 m³ per dygn eller försörjer minst 50 personer med dricksvatten. Det ställs även krav på provtagning hos användare, både vid egen anläggning samt vid avtalsanslutning. För privata dricksvattenanläggningar som tar vatten från egen vattentäkt och som försörjer fler än 50 personer eller mer än 10 m³ per dygn gäller samma lagstiftning med kvalitetskrav och krav på provtagning.

Påverkan Höors VA-försörjning

Den som producerar dricksvatten är skyldig att uppfylla de krav som ställs i Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten. Kraven ställs på hela hanteringen från att råvattnet leds in i ett vattenverk till vilken kvalitet det utgående dricksvattnet ska hålla. Kvalitetskraven ställs i form av gränsvärden för ett visst antal ämnen och mikroorganismer. Vattnet ska vara hälsosamt, rent och säkert att dricka.

Nedan anges exempel på hur de nya dricksvattenföreskrifterna påverkar planeringen av Höors kommuns VA-försörjning.

- Striktare krav för vissa parametrar
- Rapportering av utläckage av dricksvatten

Lagen om allmänna vattentjänster (LAV)

Lagen om allmänna vattentjänster (LAV, Vattentjänstlagen) reglerar kommunernas skyldighet att ordna vattentjänster och syftar till att säkerställa en långsiktig hållbar VA-

försörjning med hänsyn till både miljö och människors hälsa. Lagen reglerar ansvarsförhållande mellan kommunen, VA-huvudman och fastighetsägare. Enligt vattentjänstlagen är kommunerna skyldiga att ordna vattentjänster om det med hänsyn till skydd för människors hälsa eller miljön behöver ordnas i ett större sammanhang för befintlig eller blivande bebyggelse.

Vattentjänstlagen är en så kallad speciallag. Det innebär att när en fråga är reglerad i vattentjänstlagen gäller dessa regler före allmänna lagar som kommunallagen eller skadeståndslagen.

1 januari 2023 trädde följande förändringar i vattentjänstlagen i kraft:

- En kommun ska vid bedömningen om det finns behov av en allmän vattentjänst ta särskild hänsyn till förutsättningarna att tillgodose behovet av vattenförsörjning och avlopp genom en enskild anläggning som kan godtas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön.
- Varje kommun ska ha en aktuell vattentjänstplan efter 31 januari 2023. Vattentjänstplanen ska samrådats, granskas och beslutas av kommunfullmäktige.
- Vattentjänstplanen ska även innehålla en bedömning över vilka åtgärder som behöver vidtas att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning som uppkommer vid skyfall.
- Enligt förarbeten till vattentjänstlagen bör planeringshorisonten i vattentjänstplanen vara 12 år.

Påverkan på Höors VA-försörjning

En behovsbedömning över vilka områden kommunen har en skyldighet att ordna vattentjänster för pekar ut vilka områden som längre fram kan behöva anslutas till kommunalt VA. Behovsbedömningen visar att det utifrån lagstiftningen kan föreligga ett behov att inrätta verksamhetsområde och bygga ut allmän VA-anläggning i områdena. Behovsbedömningen utgår från området i ett större sammanhang och risken för miljö och hälsa.

Förändringen i LAV innebär även att kommunen behöver titta närmare på vilka åtgärder som krävs för att säkerställa de allmänna VA-anläggningarna vid skyfall. Detta kan medföra ett ökat investeringsbehov.

Miljöbalken

Miljöbalken syftar till att skydda människor och miljö och är central i svensk miljölagstiftning och kompletteras av flera förordningar och föreskrifter. Alla vattentjänster om fattas av miljöbalken som reglerar bland annat skydd av vattentäkt, dricksvattenproduktion, ledningsnät, reningsverk och dagvattenhantering. En av skyldigheterna enligt miljöbalken är att VA-organisationerna har en väl fungerande egenkontroll för hela VA-verksamheten.

Miljöbalken reglerar flera vatten- och avloppsrelaterade frågeställningar som miljö kvalitetsnormer och vattenförvaltning, skyddsområde för vattentäkt och annat skydd av vatten, samt bestämmelser om vattenverksamhet.

Utsläpp av avloppsvatten är en miljöfarlig verksamhet som ska ske så att olägenhet ej uppstår. Med definitionen av avloppsvatten omfattas spillvatten, men även i vissa fall också dagvatten. I Förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (FMH) regleras tillstånds- respektive anmälningsplikt för olika typer av avloppsreningsanläggningar. Till stöd för prövning och tillsyn av enskilda avloppsanordningar har Naturvårdsverket beslutat om allmänna råd (NFS 2006:7) och handbok (2008:3) för små avloppsanordningar.

Naturvårdsverket har i sina olika författningssamlingar föreskrifter som reglerar reningen av avloppsvattnet, oberoende av storlek på anläggningen. Havs- och vattenmyndigheten ansvarar för tillsynsvägledning för små avloppsanläggningar, det vill säga anläggningar dimensionerade för upp till 200 personer.

Plan- och bygglagen

Plan- och bygglagen (2010:900) innehåller bestämmelser om planläggning av mark och vatten och om byggande. I de kommunala planerna; översiktsplan, detaljplaner och områdesbestämmelser, görs en avvägning mellan olika intressen och beslut fattas om hur mark- och vattenområden får användas inom kommunen. Mark och vatten ska användas till det som de är mest lämpade för och vid planering och byggande ska hänsyn tas till både enskilda och allmänna intressen. Till exempel ska lokalisering av bebyggelse ske med hänsyn till möjligheter till vatten- och avloppsförsörjning, utan att yt- och grundvatten påverkas negativt av föroreningar.

Alla kommuner ska enligt plan- och bygglagen (PBL) ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunens yta. En översiktsplan är inte juridiskt bindande men ska vara vägledande för beslut när det gäller detaljplanering, bygglov och andra tillståndsprövningar. Arbetet innefattar en översyn av befintlig översiktsplan utifrån ny lagstiftning och nya regionala och kommunala styrdokument samt dialog med bland annat medborgare, politik och myndigheter.

Kommunen har planmonopol enligt plan- och bygglagen vilket innebär att kommunen har ansvar för planeringen av mark- och vattenområden. Planmonopolet innefattar både översiktsplaner och detaljplaner.

Avloppsdirektivet

Spillvatten innebär förbrukat vatten från hushåll, industrier, serviceanläggningar och liknande. Det är ett vatten som innehåller mängder av olika föroreningar och ämnen och måste genomgå rening innan det släpps vidare till recipienten. EU ställer krav på medlemsstaternas avloppshantering genom *avloppsdirektivet* (91/271/EEG). Direktivets syfte är att reducera skadlig miljöpåverkan som konsekvens av utsläpp av avloppsvatten och är ett genomförandedirektiv under ramdirektivet för vatten. Direktivet är införlivat i svensk rätt genom miljöbalken, lagen om allmänna vattentjänster samt Naturvårdsverkets föreskrifter NFS 2016:6. Avloppsvatten från tätorter med mer än 2000 pe lyder under direktivet.

2024 har ett nytt avloppsdirektiv antagits. I det förändras avloppsdirektivet på bland annat följande punkter:

- Krav på avloppsreningsverk för minst 1000 invånare (pe) att rena BOD, jämfört med dagens krav vid mer än 2000 invånare (pe).
- Reningsverk för minst 10 000 invånare (pe) men högst 150 000 invånare (pe) ska som huvudregel rena fosfor och/eller kväve baserat på en bedömning av behovet till senast 2045.
- Reningsverk för minst 10 000 invånare (pe) med höst 150 000 invånare ska införa avancerad rening (läkemedel) efter en bedömning av behovet av sådan rening senast 2045.
- Varje lands avloppsreningsverk ska tillsammans nå energineutralitet till 2045.

Påverkan på Höors VA-försörjning

Nedan anges hur avloppsdirektivet påverkar planeringen av Höors kommuns VA-försörjning.

- Striktare krav för mindre avloppsreningsverk
- Striktare krav vid en utbyggnad och tillståndsprövning av t.ex. Ormanäs avloppsreningsverk
- Krav på införande av energibesparande åtgärder

Slamdirektivet

Slamdirektivet är från 1986 och är föråldrat. Direktivet reglerar maximalt tillåtna halter av metaller i slam som sprids på åkermark, samt till vilka typer av grödor som slammet får användas. EU-kommissionen utvärderar just nu det nuvarande slamdirektivet som kan komma att revideras längre fram.

Påverkan Höors VA-försörjning

Nedan anges hur slamdirektivet kan påverka planeringen av Höors kommuns VA-försörjning.

- Striktare krav kring slamhantering och möjlighet att sprida på åkermark
- Förändring av dagens hantering vilket kan innebära större investeringar på Ormanäs avloppsreningsverk.

Översvämningsdirektivet

Översvämningsdirektivet antogs i EU 2007. Det togs fram som en reaktion på de stora översvämningarna som drabbade Europa under 2002. Direktivet syftar till att minska negativa konsekvenser av översvämningar, såväl miljö- och hälsomässiga som kulturella och ekonomiska. I Sverige är MSB ansvarig myndighet för genomförandet av direktivet. I Sverige genomförs översvämningsdirektivet genom förordning om översvämningsrisker och föreskrifter om riskhanteringsplaner.

Översvämningsförordningen sker i tre steg där det första är att bedöma var översvämningsrisker kan ske, steg 2 att ta fram kartor över de områdena där betydande

översvämningsrisk har identifierats. I steg tre tar länsstyrelsen fram riskhanteringsplaner där mål och åtgärder för hantering av översvämningsriskerna ingår.

Påverkan Höors VA-försörjning

Nedan anges hur översvämningsdirektivet påverkar planeringen av Höors kommuns VA-försörjning.

- Beskriver områden som är olämpliga för VA-anläggningar. Idag används lägsta nivå för bygglovslinje, som anger lägsta tillåtna golv vid byggnation i närområdet till Ringsjön, för att undvika byggnader i områden med risk för översvämnning från Ringsjön. I skyfallskontrollen har även en bedömning gjorts utifrån högvattenstånd i Östra och Västra Ringsjön samt skyfall för att bedöma vilka VA-anläggningar som behöver åtgärdas för att upprätthålla funktion.

Säkerhetsskyddslagen och NIS

Säkerhetsskyddslagen och NIS (Nätverk och InformationsSäkerhet) syftar båda till att göra samhällsviktiga verksamheter mindre sårbara inför olika typer av hot. Medan säkerhetsskyddslagen gäller på nationell nivå är NIS ett direktiv på mer lokal nivå. Dricksvattenförsörjning tillhör samhällskritisk verksamhet och berörs därför av både säkerhetsskyddslagen och NIS. De dricksvattenproducenter som omfattas av regleringen är de VA-huvudmän som levererar dricksvatten till minst 20 000 personer eller akutsjukhus.

Säkerhet är ett brett område som innefattar fysiskt skydd av VA-anläggningen, IT-säkerhet, dokumentssäkerhet, beredskap, hotbilder, arbetsmiljö, brandskydd och medarbetarnas säkerhet.

Risker och hot kan delas in i tre övergripande kategorier:

- Tekniska hot (som olika systemfel)
- Naturhot (som olika väderfenomen och översvämnningar)
- Mänskliga hot (fientliga hot i form av angrepp och hot mot verksamheten i form av misstag)

Sårbarhet och risk tar sig nya uttryck och det handlar inte bara om fysiska eller digitala intrång och störningar. Sjukdomar som drabbar nyckelpersonal eller hittills okända ämnen som hamnar i vattnet är en realitet.

Den tekniska utvecklingen och digitaliseringen har ökat på senare år. Säkerheten har inte hängt med i samma tempo. Idag är många IT-system inte längre enbart ett stöd för verksamheten, utan en förutsättning för att verksamheten ska fungera. Detta innebär att sårbarheten i hela samhället har ökat och även för VA-försörjningen.

Påverkan Höors VA-försörjning

NIS ställer krav på verksamheten att bedriva ett systematiskt och riskbaserat säkerhetsarbete och kunna hantera och rapportera säkerhetsrelevanta incidenter. Detta innebär följande:

- Risk- och sårbarhetsanalyser ska göras årligen och även innefatta informationssäkerhet
- Proaktiva åtgärder ska vidtas för att minimera avbrott vid incidenter
- Rapportering ska göras om incidenter med betydande påverkan på kontinuitet inträffar

Allmänna bestämmelser för brukande av den allmänna VA-anläggningen, ABVA

ABVA är bestämmelser som reglerar ansvarsförhållandet mellan VA-huvudmannen och fastighetsägaren. ABVA reglerar bland annat skyldigheter och rättigheter för fastighetsägaren vid anslutning till den allmänna VA-anläggningen. Höör och Hörby kommun har en gemensam ABVA och denna följer Svenskt Vattens rekommendationer. Gällande ABVA har beslutats i kommunfullmäktige och gäller fr.o.m. 2014-01-01. Det pågår ett arbete att ta fram en ny ABVA gemensamt med Skånes kommuner.

Anläggningslagen

Anläggningslagen (1973:1149) reglerar organisation av gemensamhetsanläggningar. Där VA-huvudmannen inte har skyldighet att inrätta ett verksamhetsområde har kommunen lämnat över ansvaret för VA-försörjningen till den enskilda fastighetsägaren. Ofta inrättas ett enskilt avlopp som betjänar den egna fastigheten. Ibland kan dock flera fastighetsägare gå ihop och skapa gemensamma avloppsanläggningar. Inrättandet av gemensamhetsanläggningar regleras genom Anläggningslagen. Det finns villkor som ska uppfyllas i samband med förrättning och bildande av en gemensam VA-anläggning, vilka bl.a. anger att:

- Fastigheten ska ha ett väsentligt intresse av att delta i samarbetet
- Fördelarna med anläggningen väger större än anläggningens kostnader och olägenheter
- Berörda fastighetsägare ska vara positivt inställda till anläggningen

Samarbetsformen styrs genom lagen om förvaltning av samfälligheter (1973:1150).

Badvattendirektivet

Badvattendirektivet (2006/7/EG) innehåller bl.a. bestämmelser om kontroll och klassificering av badvattnets kvalitet. Syftet är att bevara, skydda och förbättra miljön och skydda människors hälsa. Direktivet är implementerat i svensk lagstiftning genom badvattenförordningen (2008:218) samt Havs- och vattenmyndighetens föreskrift (HVMFS 2012:14).

Medlemsstaterna ska klassificera badvatten som dåligt, tillfredsställande, bra eller utmärkt. Allt badvatten skall vara åtminstone "tillfredsställande" senast vid slutet av 2015 års badsäsong. De ska vidare vidta de rimliga och proportionella åtgärder som de anser lämpliga för att öka det antal badvatten som klassificeras som "utmärkta" eller "bra".

I Höör finns 6 badplatser, men ingen av dessa är EU-klassade badplatser och regleras därmed inte utifrån Badvattendirektivet. En EU-klassad badplats är definierad utifrån antalet badande som ska vara mer än 200 badande per baddag.

Vattenförekomster och statusklassningar i Höors kommun

Vattnet i Sverige delas in i olika vattenförekomster för att kunna beskriva ett vattens tillstånd och bedöma vilka miljö kvalitetsnormer som gäller för respektive förekomst. Vattenförekomster delas i sin tur i fyra sorter: vattendrag, sjöar, grundvatten och kustvatten. För att räknas som en vattenförekomst måste en viss storlek vara uppnådd. Vattenmyndigheterna gör statusklassning enligt särskilda föreskrifter och kan på så vis hitta de vatten som inte klarar kvalitetskraven som EU har fastställt. Klassificeringen baseras på status beroende på vilken vattenförekomst det gäller:

Sjöar och vattendrag:	Ekologisk och kemisk status
Grundvatten:	Kemisk och kvantitativ status
Kustvatten:	Ekologisk och kemisk status

Ringsjöarna ingår i Rönneås avrinningsområde och tillhör Västerhavets vattendistrikt.

De olika statustyperna bedöms i olika skalor men målet för samtliga vattenförekomster är god status. I Höör finns 34 klassificerade vattenförekomster, 19 grundvattenförekomster, 4 15 ytvattenförekomster (två sjöar och 13 vattendrag) med tillhörande statusklassning och MKN för 2017-2021.

Miljömål

Nationella och regionala miljö kvalitetsmål

Sveriges riksdag har beslutat om 16 miljö kvalitetsmål. Syftet med målen är att uppnå en miljömässigt långsiktigt hållbar miljö. Några av dessa mål berör vatten:

- Ingen övergödning
- Grundvatten av god kvalitet
- Levande sjöar och vattendrag
- Hav i balans samt levande kust och skärgård.

I Skåne har Länsstyrelsen tagit fram mål som visar hur Skåne län kan bidra till att nå de nationella miljö kvalitetsmålen. I målen ingår bland annat att minska utsläppen av fosforföreningar, restaurering av vattendrag, upprättande av vattenförsörjningsplaner och att skapa långsiktigt skydd för skyddsvärda natur- och kulturmiljöer samt marina miljöer.

Planer, strategier, mål och kommunala samarbeten

Nedan redovisas kommunala planer, strategier och kommunala samarbeten som är relevanta för VA-planeringen i kommunen.

Vision och mål Höors kommun

Under varje mandatperiod tar kommunfullmäktige fram kommunövergripande mål.

Vision

Höors kommun är platsen för en hållbar utveckling där naturens möjligheter tas tillvara för boende, fritid och företagande och där individens engagemang och kreativitet bidrar till en positiv samhällsutveckling. Kommunen, medborgarna och företagarna samverkar och tar gemensamt ansvar för klimat, miljö och en attraktiv kommun att leva och verka i.

Kommunfullmäktiges mål

Höors kommun har mål som omfattar alla kommunala verksamheter. Målen är framarbetade och antas av kommunfullmäktige tillsammans med budgeten. Målen bygger på Höors kommuns vision 2035. Det innebär att målen som Kommunfullmäktige har satt särskilt berör medborgare, verksamhet och ekonomi. Målen utgör en viktig del i kommunens verksamhetsstyrning som tillsammans med ekonomistyrningen visar vad kommunen ska uppnå och utveckla.

I Tabell 3 nedan beskriver Höors politiker hur de ser på visionen för Höors kommun uppdelad i fem fokusområden.

Tabell 3 Mål för Höors kommun 2024-2027

Mål	Motiv	Indikatorer
Medborgare, företagare och kommunal förvaltning utgör en gemenskap med ett gott samarbete för ett attraktivt och hållbart Höör	Medborgarnas och företagarnas delaktighet i samhällsutvecklingen är viktig. Med delaktighet menar vi att kommunen, medborgarna och företagarna samverkar och tar gemensamt ansvar för Höors kommuns utveckling samt bidrar till ett tryggt samhälle. En serviceinriktad kommunal förvaltning där varje medborgare och företagare bemöts på ett positivt och lösningsorienterat sätt lägger grunden för och möjliggör för kommunens invånare att vara engagerade och ta ansvar. Tillsammans skapar vi samhället, platsen och destinationen Höör.	<ul style="list-style-type: none"> Medborgarundersökningen - Möjlighet att delta aktivt i arbetet med att utveckla kommunen fungerar bra. Andel (%) ska öka jämfört med 2022 års resultat. Ökat resultat i insikt jämfört med 2022 års resultat. Sålda gästnätter, antal nätter totalt per invånare, ska öka jämfört 2022.
God, hållbar livsmiljö och bra boende för alla	Höors kommun är en kommun för alla där medborgarnas hälsa, livssituation, välbefinnande och livsmiljö värnas. Höör ska vara en bra och hållbar kommun att leva och bo i både ekologiskt, ekonomiskt och folkhälsomässigt. En stärkt samhällsgemenskap där varje människa är viktig bidrar till god folkhälsa. För att stärka den goda livsmiljön behöver hela Höors kommun leva. I översiktsplanen	<ul style="list-style-type: none"> Kommunen ska alltid ha tillgänglig detaljplanerad mark för villor, flerfamiljshus och verksamheter. Utvärderas på årsbasis. Medborgarundersökningen - Kommunen är en bra plats att bo och leva på. Andelen (%) ska öka jämfört 2022. Andelen (%) av det kommunala avfallet som samlats in för materialåtervinning ska öka jämfört med 2022.

	finns strategier för utvecklingen av Höors kommuns tätorter, byar och landsbygd.	<ul style="list-style-type: none"> • Andelen (%) av befolkningen i kommunens tätorter som har högst 300 meter till ett grönområde. Andelen ska öka jämfört med 2022. • Areal kommunägd mark som sköts för att gynna biologisk mångfald ska öka jämfört med 2022.
Trygg förskole- och skolverksamhet med hög kvalitet samt god lärmiljö	Höors kommun erbjuder attraktiva förskolor och grundskolor, där kunskap står i centrum. Studiemiljön i förskolan och grundskolan upplevs som trygg och erbjuder god studiero. Barn och elever får möjlighet att utvecklas, känna glädje, vara nyfikna och uppnå sin fulla potential. Den kommunala utbildningen skapar möjligheter för den unga medborgaren att påverka och berika sitt eget liv och därmed bidra till ett bättre samhälle.	<ul style="list-style-type: none"> • Elever i åk 9, som är behöriga till yrkesprogram i kommunala skolor. Andelen (%) ska öka jämfört 2022.
		<ul style="list-style-type: none"> • Meritvärdet för elever i åk 9, i kommunala skolor ska öka jämfört med 2022.
		<ul style="list-style-type: none"> • Resultaten på Skolinspektions enkäter i årskurs 8 ska öka jämfört med 2022.
		<ul style="list-style-type: none"> • Förskollärartäthet dvs. antal barn/lärare med förskollärarlegitimation, i kommunal regi ska minska jämfört med 2022
Långsiktig, hållbar ekonomi och miljö	God ekonomi och bra miljö är viktigt för Höors kommun. Vi lägger grunden för morgondagens samhälle och våra barns framtid genom att samverka med andra kommuner, myndigheter och civilsamhället för att skapa förutsättningar för ett gott liv för medborgaren och för att aktivt främja företagarklimatet. Kommunen agerar för ett hållbart samhälle och strävar efter att vara en föregångare för medborgare och företag genom att värna kommunens unika och omväxlande natur, biologiska mångfald och lokala vattenresurser.	<ul style="list-style-type: none"> • Det årliga ekonomiska resultatet ska uppgå till minst 1,5 % av skatteintäkter och generella statsbidrag sett över ett 5 års genomsnitt.
		<ul style="list-style-type: none"> • Investeringsvolymen på skattefinansierad verksamhet ska inte överstiga nivån på avskrivningar, exploateringsintäkter och resultat sett över ett 5 års genomsnitt.
		<ul style="list-style-type: none"> • Andelen egenproducerad klimatneutral el i kommunens verksamheter ska öka jämfört med 2022.
		<ul style="list-style-type: none"> • Vuxna biståndsmottagare med mycket långvarigt ekonomiskt bistånd*, andelen (%) ska minska jämfört med 2022.
		<ul style="list-style-type: none"> • Unga vuxna i åldern 18–24 år, med ekonomiskt bistånd, andelen (%) ska minska jämfört med 2022.

Fokusområden VR-nämnden 2024- 2027

Utifrån Höor och Hörby kommunfullmäktiges kommunövergripande mål och har VR-nämnden beslutat om följande fokusområden kopplade till den allmänna VA-försörjningen. Fokusområdena är vidare indelade i olika delmål. Arbetet med delmålen kommer på olika sätt genomsyra verksamheten vid verksamhetsplanering, drift och underhåll, utredningar, genomförandeprojekt, kundnära tjänster och kommunikation.

Nedan presenteras hur respektive fokusområde kopplar till Höors kommuns mål samt agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling.

Tabell 4 Mittskåne Vattens fokusområde

Driftsäker leverans av vattentjänster
Höors kommuns mål
God, hållbar livsmiljö och bra boende för alla
Långsiktig, hållbar ekonomi och miljö
Globala mål
6. Rent vatten och sanitet
9. Hållbar industri, innovation och infrastruktur
11. Hållbara städer och samhällen
12. Hållbar konsumtion och produktion
14. Hav och marina resurser
Långsiktigt hållbar dricksvattenförsörjning
Höors kommuns mål
God, hållbar livsmiljö och bra boende för alla
Långsiktig, hållbar ekonomi och miljö
Globala mål
3. Hälsa och välbefinnande
6. Rent vatten och sanitet
9. Hållbar industri, innovation och infrastruktur
11. Hållbara städer och samhällen

12. Hållbar konsumtion och produktion
14. Hav och marina resurser
Miljö- och klimatsmart VA
Höors kommuns mål
God, hållbar livsmiljö och bra boende för alla
Långsiktig, hållbar ekonomi och miljö
Globala mål
6. Rent vatten och sanitet
9. Hållbar industri, innovation och infrastruktur
11. Hållbara städer och samhällen
12. Hållbar konsumtion och produktion
13. Bekämpa klimatförändringar
14. Hav och marina resurser
Trygg och utvecklande arbetsmiljö
Höors kommuns mål
Medborgare, företagare och kommunal förvaltning utgör en gemenskap med ett gott samarbete för ett attraktivt och hållbart Höör
Långsiktig, hållbar ekonomi och miljö
Globala mål
5. Jämställdhet
8. Anständiga arbetsvillkor och anständig tillväxt
9. Hållbar industri, innovation och infrastruktur
10. Minskad ojämlikhet
12. Hållbar konsumtion och produktion
Effektiv ekonomistyrning och resursanvändning
Höors kommuns mål
God, hållbar livsmiljö och bra boende för alla
Långsiktig, hållbar ekonomi och miljö
Globala mål
1. Ingen fattigdom
9. Hållbar industri, innovation och infrastruktur
11. Hållbara städer och samhällen
12. Hållbar konsumtion och produktion

13. Bekämpa klimatförändringar
God kommunikation och samverkan
Höors kommuns mål
Medborgare, företagare och kommunal förvaltning utgör en gemenskap med ett gott samarbete för ett attraktivt och hållbart Höör
God, hållbar livsmiljö och bra boende för alla
Globala mål
4. God utbildning för alla
6. Rent vatten och sanitet
11. Hållbara städer och samhällen
12. Hållbar konsumtion och produktion
13. Bekämpa klimatförändringar
14. Hav och marina resurser

Översiktsplan

Översiktsplanen är ett av kommunens viktigaste dokument. En översiktsplan visar genom text och kartor kommunens långsiktiga planering av mark- och vattenområden samt hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras.

Gällande översiktsplan beskriver utvecklingen för kommunen fram till år 2035 och beslutades i Kommunfullmäktige i juni 2018. Höors kommun har ett arbete med att ta fram ny översiktsplan inlett under 2024. Vattentjänstplanen för Höör 2025 baserat på innehållet i översiktsplanen beslutad 2018.

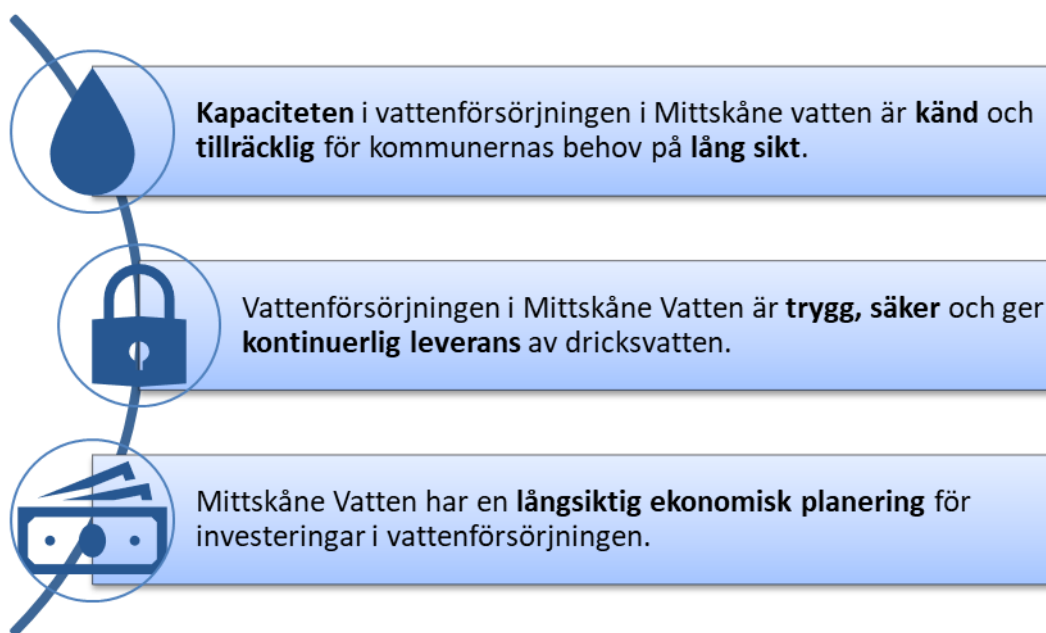
Dagvattenpolicy

År 2017 antogs en dagvattenpolicy för Höors kommun som är i behov av uppdatering och komplettering. Under 2024 och 2025 tas därför en ny dagvattenstrategi fram som ska behandla ställningstaganden och rutiner för dagvattenhantering. Målet med den nya dagvattenstrategin är att skapa en tydlig och gemensam väg till en hållbar dagvattenhantering där det framgår hur Höors kommun ska jobba med dagvattenfrågor, hur ansvarsfördelningen ser ut mellan olika aktörer och i vilka skeden frågorna ska beslutas och genomföras. Strategin kommer att gälla för både nya och befintliga områden både inom och utanför verksamhetsområde för dagvatten. Arbetet sker gemensamt mellan Höors kommun, Mittskåne Vatten och Hörby kommun.

I samband med revideringen är berörda förvaltningar involverade i arbetet för att strategin ska bli väl förankrad och implementerad i organisationerna.

Vattenförsörjningsplan

För vattenförsörjningsplanen, som tas fram gemensamt för Höör och Hörby, finns en nulägesbeskrivning samt mål- och strategidokument framtagna och beslutade. Nulägesbeskrivningen beskriver dagens situation, medan mål- och strategidokument formulerar mål och strategier för den framtida vattenförsörjningen och anger riktningen för det kommande arbetet. Vattenförsörjningsplanen behöver kompletteras med åtgärdsplan och plan för kontinuerligt och långsiktigt arbete. Nedan visualiseras målbilden för vattenförsörjningen i kommunen.

Figur 2 Målbild för vattenförsörjningen i Höör och Hörby kommun.

Miljö- och klimatstrategi

Miljö- och klimatstrategin för Höors kommun styr hur kommunen ska arbeta för att nå miljömässig hållbarhet och bidra till de nationella miljömålen samt de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Strategin gäller för all verksamhet som Höors kommun driver och slår fast att hållbarhetsaspekterna ska beaktas i alla politiska beslut.

Höors kommun ska bidra på alla de sätt som är möjliga till miljö- och klimatarbetet och invånarna i Höör ska känna stolthet över de insatser som görs.

Fyra fokusområden ska styra arbetet:

- Natur med höga värden
- Hög livskvalitet
- Nettonollutsläpp år 2045
- Resurseffektiv kommun

Inom varje fokusområde finns tre prioriterade delområden som beskriver vad som behöver göras och vilka möjligheter kommunen har att arbeta med detta. Här beskrivs också hur arbetet ska följas upp.

Miljö- och klimatstrategi för Höors kommun antogs av kommunfullmäktige i oktober 2023. Strategin gäller för samtliga delar av Höors kommuns organisation samt de bolag som ägs helt eller delvis av kommunen. Alla nämnder och bolagsstyrelser ska utifrån sina grunduppdrag och förutsättningar integrera arbetet med miljö- och klimatstrategin i sina verksamheter.

Naturvårdsprogram

Naturvårdsprogrammet presenterar drygt 90 områden med värdefull natur i Höors kommun. Till varje område finns en beskrivning av naturvärden och särskilt intressanta arter. Områdena delas in i tre naturvärdesklasser där klass 1 innebär särskilt höga naturvärden, klass 2 mycket höga värden och klass 3 höga naturvärden. I naturvårdsprogrammet beskrivs också värdefulla landskap med sammanhängande områden med likartad natur.

Ringsjöns vattenråd

Ringsjöns vattenråd är en ideell förening som drivs och finansieras av Hörby, Höors och Eslöv kommun, samt Sydsvatten AB. Ringsjöns vattenråd arbetar med tre områden; vattenförvaltning, recipientkontroll, åtgärder, och verkar för att skapa ett helhetsperspektiv på vattenresurserna inom Ringsjöns tillrinningsområde, inklusive grundvatten. Alla som har ett intresse av Ringsjön och dess biflöden, samt grundvatten inom avrinningsområdet, erbjuds medlemskap i vattenrådet som därmed erbjuder en plattform där alla frågeställningar rörande vattnet kan tas upp och hanteras. En av vattenrådets grundpelare är att verka för en lokal förankring och ett underifrånperspektiv.

Både Höors kommun och Mittskåne Vatten är medlemmar i Ringsjöns vattenråd.

Nulägesbeskrivning allmän VA

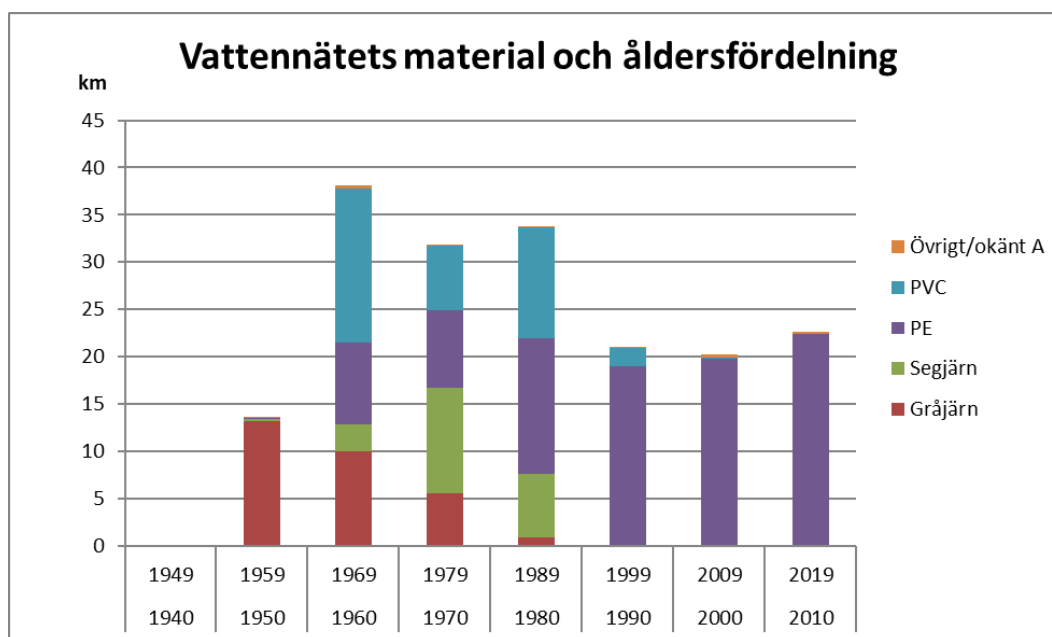
Sammanfattning ledningsnät

Nedan följer en sammanfattning av den övergripande statusen på ledningsnätet inom hela kommunen för spillvatten-, vatten- och dagvattenledningar. Närmare information om status och behov för respektive ort kan läsas under respektive vattenslag i avsnitten nedan.

Material och åldersfördelning

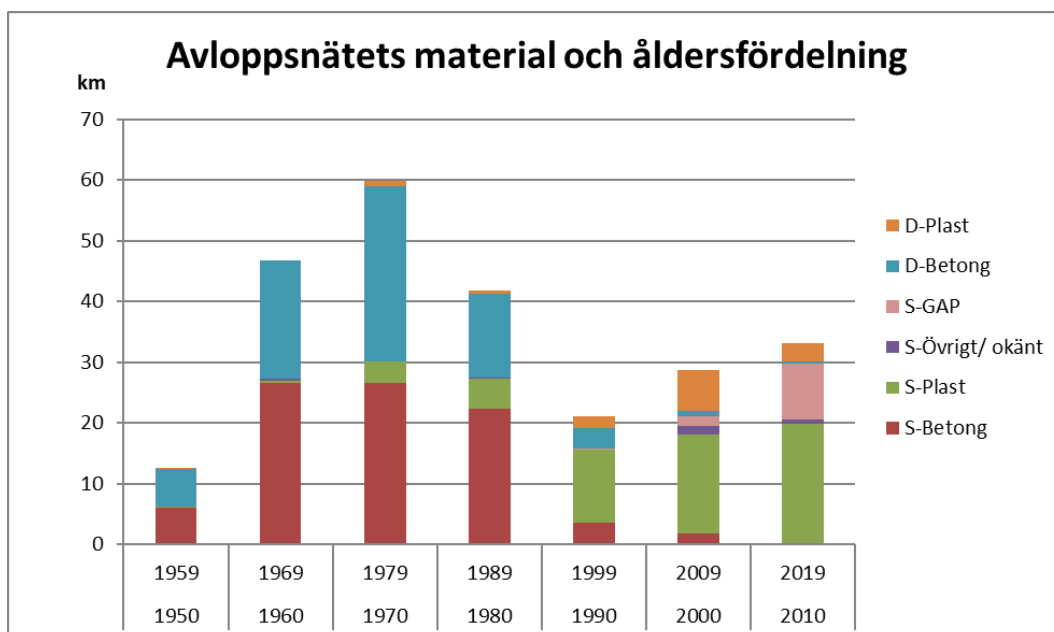
I Höör finns det totalt ca 507 km ledningsnät för allmän VA-försörjning uppdelat på dricksvatten, spillvatten och dagvatten. Det finns inga kombinerade ledningar kvar i kommunen. Det innebär att allt dag- och spillvatten är separerat. Som man kan se i figur 3 och 4 anlades ungefär 60 % av hela VA-ledningsnätet mellan 1960–1989.

Vattenledningsnätet består av ungefär 45 % gjutjärnsledningar, vilket innefattar både segjärn och gråjärnsledningar.

Figur 3 Vattenledningsnätets material och åldersfördelning

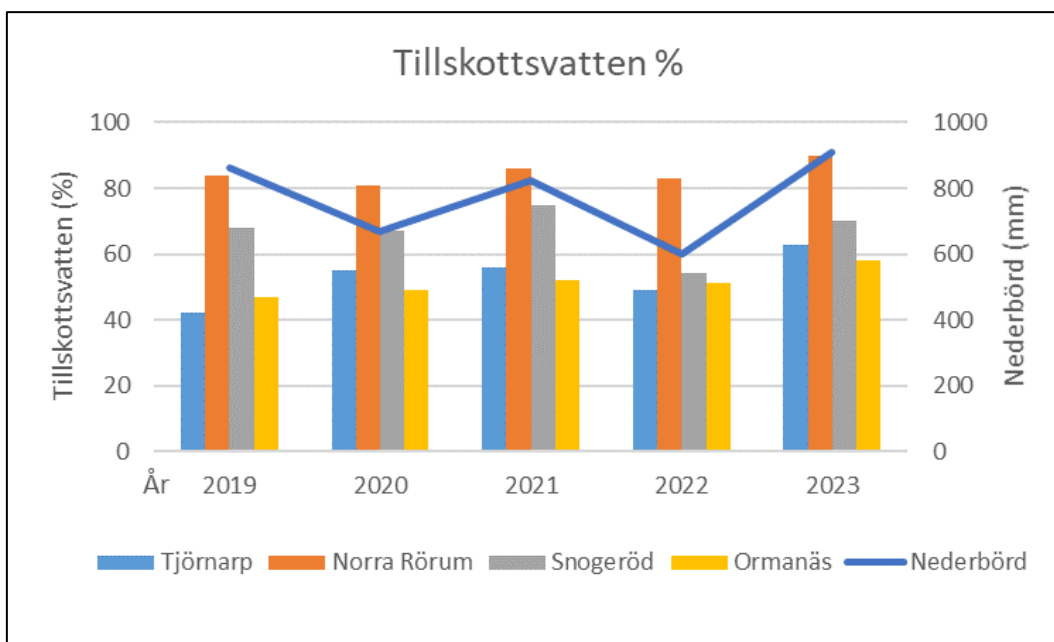
I figur 4 presenteras avloppsledningarnas material och åldersfördelning. Som avlopp definieras både dagvatten (D) och spillvatten (S) vilket är anledningen till att de presenteras i samma diagram. Ungefär 65 % av alla avloppsledningar är av betong där huvuddelen anlades 1960–1989.

Figur 4 Avloppsledningsnätets material och åldersfördelning, både dag (D)- och spillvatten (S) visas i figuren

Tillskottsvatten och dricksvattenförluster

Tillskottsvatten är benämningen på det vatten som återfinns i spillvattenledningar men inte är spillvatten. Tillskottsvattnet utgör en onödig belastning till spillvattenpumpstationer och avloppsreningsverk. Det upptar även plats i spillvattennätet som kan behövas för framtida påkopplingar. Andelen tillskottsvatten som belastar de olika reningsverken varierar med årsnederbörden och mellan reningsverken, men ligger i storleksordningen 40–85 % vilket presenteras i figur 5. I Sverige ligger genomsnittet på runt 50 % tillskottsvatten. Höors kommuns största avloppsreningsverk, Ormanäs ligger stadigt runt eller strax under sverigesnittet med ungefär 42–52 % tillskottsvatten. Norra Rörum och Snogeröd har högst andel tillskottsvatten.

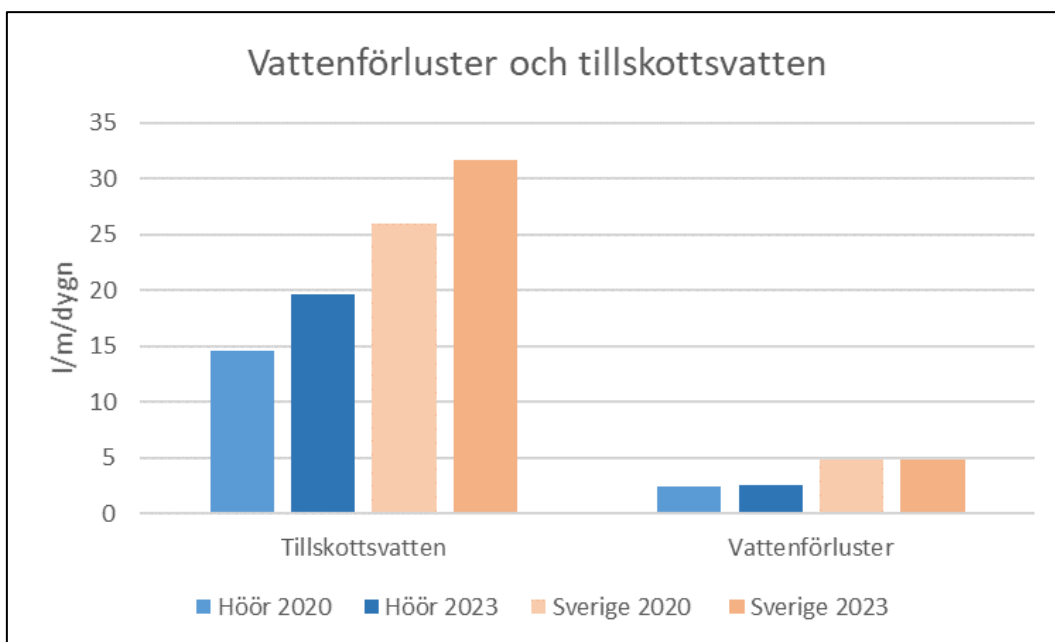

Figur 5 Årsvärden för tillskottsvatten och nederbörd 2019-2023 vid avloppsreningsverken i Höors kommun

Trots den höga andelen tillskottsvatten till Norra Rörum och Snogeröds avloppsreningsverk har Snogeröd och Norra Rörum inga problem att klara sina utsläppskrav och inga bräddningar har noterats på något av ledningsnäten. Tjörnarp och Ormanäs är de avloppsreningsverk i Höör som har minst andel tillskottsvatten, ungefär som Sverige i snitt. Tjörnarp har inga problem att klara utsläppskraven och inga bräddningar har noterats på ledningsnätet. Ormanäs har problem att klara sina utsläppskrav och bräddningar förekommer på ledningsnätet vid höga flöden. Därför bör spillvattenledningsnätet till Ormanäs reningsverk prioriteras när det gäller utredningar och åtgärder kopplade till tillskottsvatten även om andelen tillskottsvatten är lägre här än till de andra reningsverken.

En relativt bra uppfattning av statusen på dricksvattennätet kan man få genom att titta på vattenförlust per meter ledning och dygn. Motsvarande för spillvattenledningsnätet är tillskottsvatten per meter ledning och dygn. För båda dessa nyckeltal ligger Höors kommun en bra bit under Sverigegenomsnittet (Figur 6). Detta indikerar att statusen på ledningsnäten i dagsläget håller en acceptabel nivå.

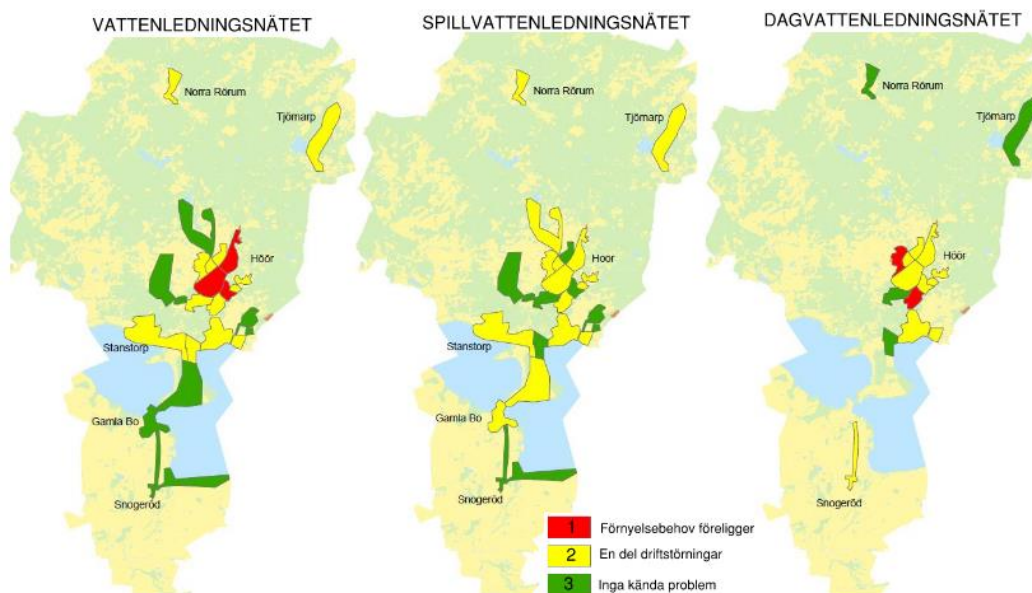
Som tidigare nämnts har nederbörds mängden en direkt påverkan på andelen tillskottsvatten. Tittar man bara på Höors siffror för åren 2020 och 2023 kan man få uppfattningen att något drastiskt inträffat. Men samma trend syns på Sveriges siffror överlag och speglar mest troligt det regniga året 2023 än en drastisk försämring av ledningsnätens status.

Figur 6 Andel vattenförluster och tillskottsvatten för Höör och Sverige relaterat till ledningslängden.

Statusbedömning ledningsnät

Vid en statusgenomgång av ledningsnäten, genomförd hösten 2023, poängsattes ledningarna områdesvis för att slutligen uppnå ett betyg mellan 1–3. För områden med betyg 1, vilket är lägst betyg och redovisas som rött, bör insatser planeras inom en 5-årsperiod. Betyg 2 redovisas som gult vilket är ett gott betyg, men med en del problem. Åtgärder för dessa områden bör planeras in i den långsiktiga förnyelseplaneringen. Betyg 3 är det högsta betyget och redovisas som grönt. Här finns inga kända problem och resurser behöver i dagsläget inte läggas på dessa områden. Resultatet från statusbedömningen redovisas i figur 7 och presenterar närmare under avsnitten nedan.

Figur 7 Statusbedömning av ledningsnät för vatten, spillvatten respektive dagvatten.

Förnyelsetakt

Förnyelsetakt är ett nyckeltal som anger förhållandet mellan den totala längden på ledningsnätet och längden av de ledningarna som förnyas under ett år. Förnyelsetakten visar hur lång tid det skulle ta att byta ut alla ledningar i ledningsnätet om samma längd ledningar förnyas varje år och ledningsnätet inte blev större.

Tabell 5 Förnyelsetakt för huvudledningsnäten i Höors kommun

Förnyelsetakt	2019	2020	2021	2022	2023	5-års medel	
						%	år
Dagvattenledning	0,00 %	0,00 %	0,00 %	1,55 %	0,00 %	0,31 %	324
Vattenledning	0,00 4%	0,00 %	1,42 %	1,03 %	0,004 %	0,49 %	203
Spillvatten	1,10 %	3,28 %	1,37 %	1,75 %	1,79 %	1,86 %	54
Total förnyelsetakt	0,42 %	1,25 %	1,08 %	1,42 %	0,69 %	0,97 %	103

Den genomsnittliga förnyelsetakten de senaste fem åren (2019–2023) var 103 år vilket ligger över rekommenderad förnyelsetakt på 143 år enligt Hållbarhetsindex. Dock varierar förnyelsetakten mellan vattentyperna där förnyelsetakten på spillvattenledningsnätet endast är 54 år medan den är 203 år för vattenledningsnätet. En jämnare fördelning bör eftersträvas. En förnyelseplan för att kartlägga vad förnyelsetakten för respektive vattentyp bör ligga på idag och kommande decennier i Höors kommun, med hänsyn till material och åldersfördelning, är under framtagande.

Ledningsnätmodeller

För att bedöma vilka dimensionsökningar och förstärkningsåtgärder som behövs på ledningsnäten vid nya exploateringar och utbyggnadsområden behövs uppdaterade och

kalibrerade ledningsnätsmodeller. För dricksvattennätet togs sådana modeller fram 2020 för Höör, Tjörnarp och Norra Rörum.

Spillvattennätsmodell har endast tagits fram och kalibrerats för Höörs tätort och för dagvattenledningsnätet är endast en begränsad del av Höörs tätort modellerad.

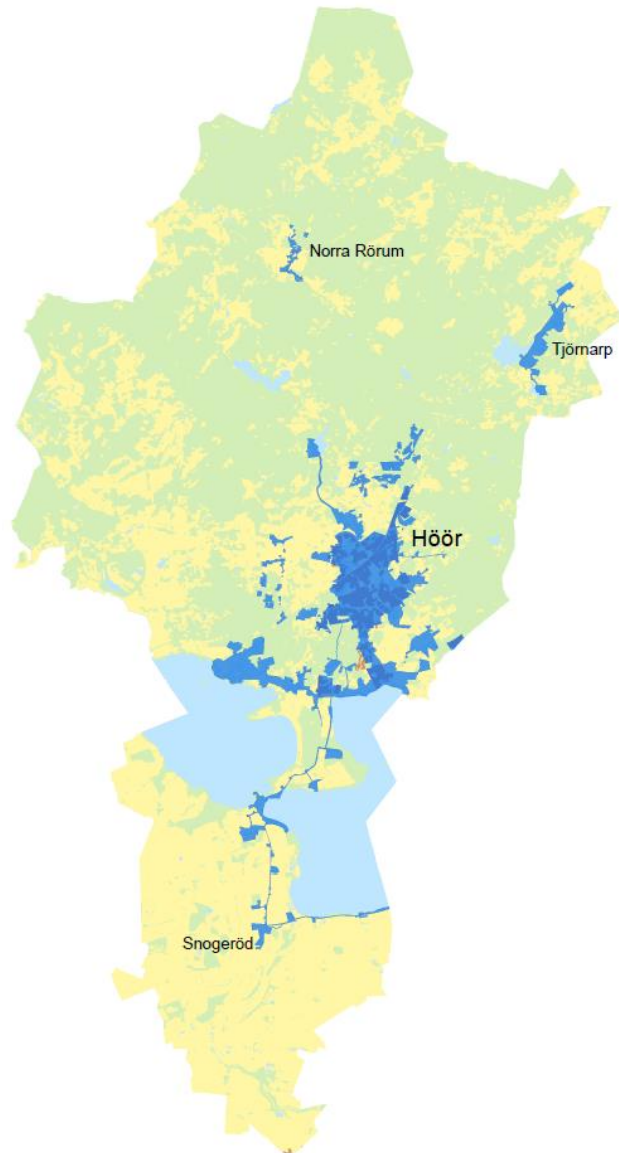
Allmän dricksvattenförsörjning

I följande avsnitt ges en nulägesbeskrivning av den allmänna dricksvattenförsörjningen i Höörs kommun.

Inom Höörs kommun produceras dricksvatten på tre vattenverk: Karlsvik, Norra Rörum och Tjörnarp. Snogeröd försörjs med dricksvatten från Karlsviks vattenverk. Centraliserad vattenförsörjning från Karlsvik har utretts, med inriktningsbeslut om fortsatt lokal VA-försörjning i Norra Rörum och Tjörnarp.

Verksamhetsområde för vatten

Höors kommuns verksamhetsområde för dricksvatten visas i Figur 8 nedan.

Figur 8 Blå områden åskådliggör beslutade verksamhetsområden för dricksvatten

Anslutningsgrad till kommunalt vatten

2023 var 13 799 personer anslutna till kommunalt dricksvatten i Höors kommun. Det motsvarar en anslutningsgrad på ca 80 %. Anslutningsgraden beräknas utifrån antal anslutna i förhållande till den totala folkmängden i kommunen.

Nulägesbeskrivning av vattenförsörjning

Kommunen producerar vatten på tre vattenverk: Karlsvik, Tjörnarpsjön och Norra Rörum.

Nedan beskrivs den allmänna dricksvattenförsörjningen med avseende på:

- Vattenresurser (vattentäkter) och vattenverk
- Funktion- och statusbedömning
- Vattenledningsnät, tryckstegringsstationer och reservoarer
- Framtida vattenbehov och kapacitet
- Skyfallskontroll och höga vattennivåer i Ringsjöarna
- Identifierade behov. De identifierade behoven beskrivs närmare i den femte delen av vattentjänstplanen- **VA-åtgärdsplan**.

Höors tätorts vattenförsörjning

Vattenresurser och vattenverk

Karlsviks vattenverk ligger i utkanten av Höors tätort och förser Höors tätort, Ekeborg, Gamla Bo, Ängsbyn, Stanstorp, Sätofta hed, Maglasäte, Frostavallen, Jularp samt Snogeröd med dricksvatten.

Uttag av råvatten sker via bergsborror och grusborror. Samtliga brunnar är överbyggda med pumphus. Allt tillståndsgivet vatten enligt vattendomarna är inte tillgängligt, eftersom inte alla brunnar går att använda fullt ut på grund av olika begränsningar.

Råvattnet leds från respektive brunnsområde till Karlsvik vattenverk. Vid Karlsviks vattenverk luftas och filtreras vattnet för att oxidera järn och mangan samt behandlas med UV-ljus. Det finns även möjlighet att klorera vattnet vid behov.

Funktions- och statusbedömning

Vattenverket har behov av mindre reinvesteringar där bland annat råvattenluftaren, sandfilter och distributionspumpar behöver ses över.

Produktionskapaciteten vid verket är tillräcklig, men distributionskapaciteten för pumparna och ledningsnätet efter vattenverket behöver ses över.

Vattenledningsnät och tillhörande anläggningar

Vattenledningsnätet kopplat till Karlsviks vattenverk är stort och utbyggt etappvis. De olika stadsdelarna och områdena är anlagda under olika tidsperioder (1950–2023) och med olika material (gjutjärn, segjärn, PVC, PE). Därmed varierar ledningsnätets status och antalet driftstörningar kraftigt från område till område, som i sin tur påverkar renoverings och förnyelsebehovet. Vid statusbedömningen som genomfördes 2023 fick strax under 40 % av områdena högsta betyg och inga åtgärder behöver planeras in här. Ungefär hälften av ledningsnätet hamnade i mellan kategorin som indikerar att viss problematik finns och åtgärder för området bör läggas in i förnyelseplaneringen. Tre av områdena bedöms i behov av omgående åtgärder och bör prioriteras för förnyelseåtgärder. Gemensamt för dessa tre områden är att ledningarna är av PVC och/eller gjutjärn samt att servis- och avstängningsventiler är dåliga. Höors tätort har återkommande problem med missfärgat vatten till följd av flödesförändringar på ledningsnätet som drar loss avlagringar i seg- och gjutjärnsledning.

Utifrån antal läckor per material kan man få bilden av att gjutjärnsledningarna har högre läckfrekvens och därmed bör prioriteras i förnyelsearbetet. Men tar man hänsyn till att det finns dubbels så mycket gjutjärnsledning som PVC-ledning så skiljer antal läckor per meter ledningstyp inte sig mycket åt under en 5-årsperiod. Både gjutjärnsledningar och PVC-ledningar är i lika stort behov av förnyelse.

Tabell 6 Antal läckor per år och material för åren 2019–2023

	2019	2020	2021	2022	2023	Totalt	5-års snitt läcka /km ledning
PE/PEM	2	1	1	1	0	5	0,05
PVC	2	4	2	5	0	13	0,36
GJJ	1	3	8	5	4	21	0,44

Till vattenledningsnätet som försörjs av Karlsviks vattenverk finns sju tryckstegringsstationer, en högreservoar samt 14 avluftningsventiler. Tre tryckstegringsstationer har investeringsbehov i närtid, övriga anläggningar bedöms klara sig 5–10 år utan större investeringar.

Framtida vattenbehov och kapacitet

Den prognosticerade ökningen av antalet anslutna till Karsviks vattenverk får till följd att vattendomarna för kommunens vattentäkter inte längre räcker till på sikt. Höors kommun står därmed inför stora investeringar inom vattenförsörjningen. För att klara den framtida vattenförsörjningen behöver kommunen antingen öka den egna dricksvattenproduktionen från grundvatten eller övergå till vattenförsörjning via Sydvatten.

Skyfallskontroll och höga vattennivåer i Ringsjöarna

Samtliga dricksvattenanläggningar har kontrollerats gällande risk för översvämning vid skyfall och höga vattennivåer i Ringsjöarna. En tryckstegringsstation riskerar att översvämmas vid skyfall, men dess funktion bedöms inte påverkas av översvämningen. 7 av 8 dricksvattenborrhör riskerar att översvämmas vid beräknat högsta vattenstånd i Ringsjön, vilket kan översättas till 10 000-års vattenstånd. Även vid skyfall och 100-års vattenstånd i Östra Ringsjön riskerar flertal dricksvattenborrhör att översvämmas.

Identifierade behov

Idag uppstår problem med produktionskapaciteten vid högförbrukning. Råvattentillgången är inte heller tillräcklig på sikt vid en ökad befolkning och anslutning.

Vattenverket har någorlunda god status men har behov av reinvesteringar då vissa delar har nått sin tekniska livslängd.

Det finns en misstanke om att ledningarna ut från vattenverket har en kapacitetsbegränsning som behöver ses över. Därför behöver modellkörningar över vattenledningsnätet och framtida förbrukning göras för att undersöka om det finns uppenbara flaskhalsar i ledningsnätet som behöver åtgärdas.

Följande behov identifierats gällande Höors tätorts vattenförsörjning:

- Översyn ledningsförnyelse och kapacitet
- Ta fram åtgärdsplan för identifierade risker vid skyfallskontroll och högt vattenstånd i Ringsjöarna

Norra Rörum vattenförsörjning

Vattenresurser och vattenverk

Norra Rörums vattenverk förser Norra Rörums samhälle med dricksvatten, totalt cirka 230 personer. Beredningen består enbart av UV-ljus. Klorering och pH-justering kan sättas in vid behov.

2024 fattade kommunstyrelsen (Dnr 2023-00729) ett inriktningsbeslut om att lokal VA-försörjning ska behållas i Norra Rörum och att fördjupade utredningar ska genomföras och utifrån dessa ska investeringsprojekt planeras in i Mittskåne Vattens investeringsplan.

Vattenkvalitet

Råvattnet i Norra Rörum är ett medelhårt vatten. Det förekommer förhöjda halter av nitrat i brunnarna, men gränsvärdena överskrids inte.

Det förekommer även förhöjda halter PFAS i en av brunnarna. I brunnarna har inga halter överstigande Livsmedelsverkets åtgärdsgräns för PFAS på 90 ng/l uppmätts. Dock visar provtagning att i en av tre brunnar är halten PFAS precis över kommande gränsvärde på 4 ng/l. Användning av brunnen med förhöjd PFAS-halt har minskats och utredning pågår för att säkerställa att kommande gränsvärde inte ska överskridas.

Grundvattennivåerna mäts en gång per månad i vattentäkterna. Det finns inga tendenser i nuläget som visar på sjunkande grundvattennivåer, vilket tyder på att uttaget inte är större än tillrinningen.

Funktions- och statusbedömning

Vattenverksbyggnaden behöver ses över och eventuellt renoveras. Tryckpumparna är nya sedan 2023.

Vattenledningsnät och tillhörande anläggningar

Norra Rörums vattenledningsnät har byggts ut under 1960–1990 talet och består helt av plast, huvudsakligen av PVC men med en liten andel PE som är det materialet som i huvudsak användes idag vid nyanläggning. Vid statusbedömning fick orten medelbetyg vilket beror på åldrande ventiler som nu är i behov av förnyelse. Endast ett fåtal läckor har förekommit. Vid läckor eller spolning i brandpost sjunker trycket snabbt i ledningsnätet. Det finns ingen tryckstegringsstation eller högreservoar i Norra Rörum.

Framtida vattenbehov och kapacitet

Det finns i dagsläget inga planer på exploateringar som kommer öka antalet anslutna i Norra Rörum på ett sätt som kommer kräva utökad kapacitet på vattenverket. Därmed är nuvarande kapacitet på vattenverk och vattentäkter tillräckliga på lång sikt. Dock kommer

kapaciteten på vattenverket och uttaget från täkterna ökas om VA-utredningsområde Broslätt beslutas som verksamhetsområde och ansluter till Norra Rörum.

Skyfallskontroll

Dricksvattenborrhör och vattenverk med lågreservoar har kontrollerats mot skyfall och ingen översvämningsrisk föreligger.

Identifierade behov

Följande behov identifierats gällande Norra Rörums vattenförsörjning:

- Översyn ledningsförnyelse
- Säkerställa dricksvattenförsörjningen till Norra Rörum. Ersätta en av de befintliga råvattenborrhörarna med ny, inrätta ny vattentäkt och vattenskyddsområde.

Tjörnarps vattenförsörjning

Vattenresurser och vattenverk

Tjörnarps vattenverk förser Tjörnarps samhälle med dricksvatten, totalt cirka 730 personer. Det finns ett aktuellt vattenskyddsområde och vattendom. Tillståndsgivet uttag gäller maximalt uttag på totalt 92 400 m³/år eller totalt 440 m³/dygn som maxuttag. Uppdaterat vattenskyddsområde med tillhörande skyddsföreskrifter fastställdes av Länsstyrelsen i beslut daterat 2022-03-04 (Dnr VR 2019–00423).

Beredning av råvattnet sker vid Tjörnarps vattenverk och består av sandfilter för reduktion av järn- och mangan samt UV-behandling för desinfektion.

2024 fattade kommunstyrelsen ett inriktningsbeslut (Dnr 2023-00729) om att lokal VA-försörjning ska behållas i Tjörnarps och fördjupade utredningar ska genomföras och utifrån dessa ska investeringsprojekt planeras in i Mittskåne Vattens investeringsplan.

Vattenkvalitet

Råvattnet i Tjörnarps är medelhårt och har generellt en bra vattenkvalitet. Förhöjda halter förekommer dock av fluorid i en av borrade brunnarna, detta påverkar dock inte utgående producerat vatten från verket.

Grundvattennivåerna mäts en gång per månad i vattentäkterna samt i några observationsbrunnar. Det finns inga tendenser i nuläget som visar på sjunkande grundvattennivåer, vilket tyder på att uttaget inte är större än tillrinningen.

Funktions- och statusbedömning

Vattenverksbyggnaden behöver statusbedömas och eventuellt reoveras. Tryckpumparna är nya sedan 2024. Sandfiltren behöver ses över.

Vattenledningsnät och tillhörande anläggningar

Största delen av Tjörnarps vattenledningsnät byggdes ut under 1960-talet. Materialet på ledningarna varierar med gjutjärn i huvudledningarna och PVC i lokalgatorna. Det finns även inslag av segjärn och PE. De läckor som har förekommit har mestadels varit på PVC-

ledningen. Ventiler byts kontinuerligt, en del ventiler saknas i kartunderlaget. Det finns ingen tryckstegringsstation eller högreservoar i Tjörnarp.

Framtida vattenbehov och kapacitet

Vattenverket har kapacitet för framtida anslutningar inom befintligt verksamhetsområde. Dock behöver vattenverket och vattendomen utökas vid en framtida anslutning av VA-utbyggnadsområde Karlarp.

Skyfallskontroll

Dricksvattenborrhör och vattenverk med lågreservoar har kontrollerats mot skyfall. Risk för översvämning till följd av skyfall föreligger för vattenverket i viss mån.

Identifierade behov

Följande behov identifierats gällande Höors vattenförsörjning:

- Ta fram åtgärdsplan för identifierad översvämningsrisk vid skyfall
- Översyn ledningsförnyelse
- Säkerställa dricksvattenförsörjningen till Tjörnarp vid anslutning av Karlarp VA-utbyggnadsområde.

Reserv- och nödvattenförsörjning

Reservvattenförsörjning ska träda i kraft då ordinarie dricksvattenförsörjning inte kan användas. Reservvatten tas från en alternativ vattentäkt/vattenverk och distribueras via ordinarie ledningsnät eller provisoriskt ledningsnät. Reservvattnet ska täcka hela eller större delar av det ordinarie dricksvattenbehovet och VA-verksamheten måste vara väl förberedd med tydliga rutiner för tillvägagångssätt när reservvatten ska tillämpas.

Om det händer något som gör att ledningsnätet för dricksvattendistribution inte kan användas, till exempel vid kontaminering, elavbrott eller stora vattenläckor, måste dricksvattenförsörjningen ske på annat sätt. Dricksvattnet som då delas ut kallas nödvatten och innebär exempelvis att tankar sätts ut på lämpliga platser. Nödvattenförsörjningen är inte tänkt att ersätta hela den ordinarie vattenförsörjningen utan ska tillgodose de mest akuta behoven av dricksvatten för livsmedels- och hygienbehov. Varje kommun bör ha en nödvattenplan som sammanställer information och rutiner kring hur nödvatten ska hanteras vid olika sorters scenarier. En nödvattenplan gör kommunerna bättre rustade att försörja sina invånare med dricksvatten när krisen infaller. Samhällsviktiga verksamheter bör identifieras i planen.

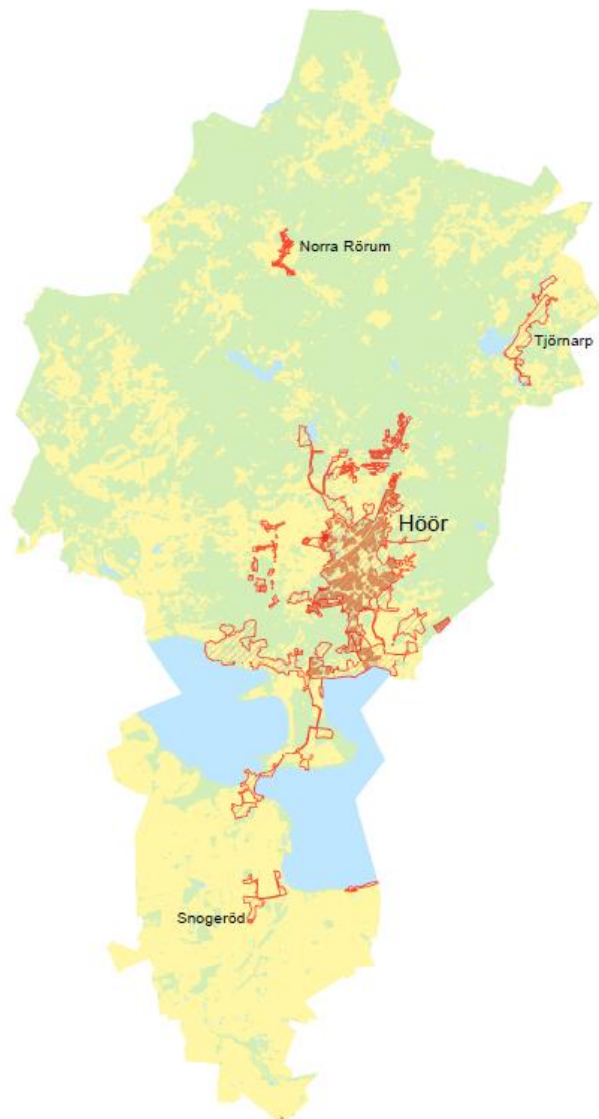
Arbete med att ta fram en nödvattenplan för kommunen påbörjades 2023 och planeras vara färdigt under 2024.

Allmän spillvattenhantering

I följande avsnitt ges en nulägesbeskrivning av den allmänna spillvattenhanteringen i Höors kommun.

Verksamhetsområde för spillvatten

Höors kommuns verksamhetsområde för spillvatten visas i Figur 9 nedan.

Figur 9 Röda områden åskådliggör beslutade verksamhetsområden för spillvatten

Anslutningsgrad till kommunalt spillvatten

2023 var 13 799 personer anslutna till spillvatten i Höors kommun. Det motsvarar en anslutningsgrad på ca 80 %.

Nulägesbeskrivning av avloppsreningsverken

Spillvattenreningen i Höors kommun är uppdelad på fyra avloppsreningsverk: Ormanäs, Snogeröd, Norra Rörum och Tjörnarp. Miljönämnden har tillsyn för samtliga verk utom Ormanäs som Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet för. Det finns också 26 pumpstationer, 252 LTA-stationer och 41 vacuumanläggningar.

Ormanäs avloppsreningsverk är det största reningsverket och behandlar spillvatten från Höors tätort med omkringliggande områden. Centralisering av spillvattenhantering till Ormanäs ARV i Höors tätort har utretts, med inriktningsbeslut om fortsatt lokal VA-försörjning i Norra Rörum, Tjörnarp och Snogeröd (Dnr 2023-00729).

Tabell 7 Dimensionering och aktuell belastning för avloppsreningsverken i kommunen 2023

Avloppsreningsverk	Belastning (2022)			2023	
	Tillståndsgiven	Dimensionering (pe)	Anslutna (pe)	Behandlad vattenmängd (m ³ /år)	Mängd tillskottsvatten (%)
Ormanäs	13 500/15 000		7 215	1 579 500	58
Tjörnarp		800	729	109 000	49
Snogeröd		400	250	41 000	75
Norra Rörum		300	217	81 300	86

Nedan presenteras utsläpp av näringsämnen från respektive avloppsreningsverk inom kommunen.

Tabell 8 Sammanställning av miljöbelastningen för 2022

Avloppsreningsverk	Recipient	Belastning (kg/år)		
		P-tot	N-tot	BOD ₇
Ormanäs	Västra Ringsjön	269	10 168	5 219
Tjörnarp	Tormestorpsån	7,3	10,2	116
Snogeröd	Grundvatten, provtagning innan infiltration	6,2	323	137
Norra Rörum	Grundvatten	Ingen provtagning på belastning av grundvatten möjlig		

Höors tätorts spillvattenhantering

Ormanäs avloppsreningsverk togs i drift 1978, renoverades och kompletterades 1995 med anläggning för kvävereduktion. Anläggningen byggdes om under år 2002 och 2003 för att säkerställa den befintliga driften och klara framtida belastningsökning. Ombyggnaden omfattade försedimentering, utjämningsvolym samt slamox och slamavvattare för rening av rejektivatten från röt-kammare och slamavvattare.

Ormanäs avloppsreningsverk har sitt utlopp i Västra Ringsjön via en ledning från reningsverket som går 200 meter ut i sjön.

Avloppsreningsverket är idag dimensionerat för 15 000 pe motsvarande 835 kg BOD₇/dygn, 32 kg P/dygn och 160 kg N/dygn. Ett nytt tillstånd söktes och erhöles 2013-06-13, det nya tillståndet har dock inte tagits i bruk.

I det nya tillståndet har följande maximal årlig belastning prövats: 305 ton BOD₇, 58 ton N-tot, och 12 ton P-tot. Det nuvarande gällande tillståndet, daterat 1994-06-23, gäller för 13 500 pe samt en belastning på 600 kg/dygn BOD₇, 125 kg/dygn N-tot och 60 kg/dygn P-tot.

Det nya tillståndet har inte tagits i bruk med anledning av att tillståndet krävde en ombyggnad av utjämningsbassängen. Kommunen anser inte att det är lämpligt att anlägga en utjämningsbassäng inom vattenskyddsområdet och detta har därför inte genomförts.

Funktions- och statusbedömning

Ormanäs avloppsreningsverk är i stort behov av omfattande renovering. För att klara framtida belastning kommer det krävas att ett nytt Ormanäs avloppsreningsverk byggs för att kommunen ska kunna utvecklas enligt uppsatta mål och planer. Under 2022-2024 genomfördes en förstudie som syftade till att ge en grund för beslut om hur framtidens reningsverk ska utformas och med vilka förutsättningar arbetet mot detta ska fortsätta.

Även om det planeras för ett nytt avloppsreningsverk finns behov av åtgärder redan inom de närmsta åren för att kunna säkerställa driften, innehålla utsläppsvillkoren och säkerställa arbetsmiljön på den befintliga anläggningen innan ett nytt Ormanäs är på plats.

Spillvattennät och pumpstationer

Spillvattennätet kopplat till Ormanäs avloppsreningsverk är stort och utbyggt etappvis. De olika stadsdelarna och områdena är anlagda under olika tidsperioder (1950–2023) och med olika material (betong, PVC, PP). Därför varierar ledningsnätets status samt antal driftstörningar kraftigt från område till område, och därmed även behovet av förnyelseåtgärder. En ansenlig del av huvudledningsnätet har förnyats via metoden relining. Vid statusbedömning genomförd 2023 fick ungefär 2/3 av spillvattenledningsnätet mellanbetyg vilket indikerar att viss problematik finns och attområdena bör läggas in i förnyelseplaneringen. 1/3 av områdena fick högsta betyg och här behöver inga resurser läggas i dagsläget. Till ledningsnätet hör 19 pumpstationer. Vid statusbedömning gjord 2024 bedömdes 4 av dem vara i behov av investeringar på kort sikt och resterande 15 bedöms klara sig 5–10 år utan större investeringar.

Framtida belastningsprognos och kapacitet

Utifrån befolkningsprognosen för kommunen och planerade VA-utbyggnadsområden bedöms att antal anslutna till Ormanäs 2055 ligga på 22 000 personer motsvarande 1600 kg BOD₇/dygn. Denna belastningsprognos kommer att uppdateras i samband med arbetet med kommunens bostadsförsörjningsplan.

Skyfallskontroll och höga vattennivåer i Ringsjöarna

Avloppsreningsverk och pumpstationer har kontrollerats gällande risk för översvämning vid skyfall och höga vattennivåer i Ringsjöarna. Delar av avloppsreningsverket samt 11 pumpstationer riskerar att översvämmas vid höga vattenstånd eller skyfall.

Identifierade behov

Nedan listas identifierade behov för att säkerställa spillvattenhanteringen i Höors tätort, utan inbördes prioritering. De identifierade behoven ligger vidare till grund för planerade åtgärder i del 5 av vattentjänstplanen- VA-åtgärdsplan.

- Översyn ledningsförnyelse och kapacitetsbehov
- Åtgärder kopplade till skyfallskontroll och höga vattennivåer i Ringsjöarna
- Förnyelse/ modernisering av pumpstationer
- Kortsiktiga åtgärder för att säkerställa drift och arbetsmiljö innan nytt avloppsreningsverk byggs
- Planering av nytt avloppsreningsverk

Norra Rörum spillvattenhantering

Reningsverket i Norra Rörum består av tre biologiska dammar, en avloppspumpstation och en infiltrationsanläggning. Avloppsreningsverket är byggt under 1960-talet då biodammarna anlades. Under 80-talet kompletterades verket med infiltrationsbäddar.

Avloppsreningsverket har inga rikt- eller gränsvärden med avseende på utsläppshalter och mängder eftersom avloppsvattnet infiltreras.

Funktions- och statusbedömning

Pumpar behöver bytas då de har nått sin tekniska livslängd. Investeringar behövs avseende styr- och övervakning samt reservkraft. Det saknas en slamavskiljning innan avloppsvattnet når dammarna.

Avloppsreningsverket belastas av en stor andel tillskottsvatten. Detta medför dock inga driftstörningar eller försämrar funktionen på reningsverket.

Spillvattennät och pumpstationer

Spillvattennätet i Norra Rörum byggdes på 1960-talet i betong och ligger djupt. Avloppsreningsverket är det verk i Höör som tar emot mest tillskottsvatten, mellan 80–85 %. Ledningsnätet är litet och ledningarna är relativt stora i förhållande till belastningen. I dagsläget orsakar den stora andelen tillskottsvatten inget problem. 2019 relinades ca 75 % av ortens huvudledningar, men ingen större effekt kan ses på andelen tillskottsvatten. Detta kan bero på att servisledningarna inte renoverats. När inläckage i huvudledningen hindras är det ett känt fenomen att grundvattennivån kan stiga tills det istället rinner in genom otäta servisledningar. En annan orsak kan vara att många av fastigheternas dag- och dräneringsvatten kan vara kopplat till spillvattenledningarna. Om ett flertal fastigheter har dag- och dräneringsvatten kopplat på spillvattenledningarna måste det utredas om orten har ett behov av ett dagvattenledningsnät innan krav om bortkoppling från

spillvattenledningen kan ställas. I dagsläget är det endast ett nybyggt område inom orten som omfattas av verksamhetsområde för dagvatten.

Norra Rörum har en spillvattenpumpstation som renoverades 2023.

Framtida belastningsprognos och kapacitet

Det finns inga planer från kommunen som förväntas leda till ett ökat antal anslutna i Norra Rörum i den omfattning att avloppsreningsverkets kapacitet behöver utökas. Därmed är nuvarande kapacitet på avloppsreningsverket tillräcklig även på sikt. Dock kommer belastningen på avloppsreningsverket ökas om VA-utredningsområde Broslätt längre fram skulle anslutas. Vid en utökning av kapaciteten på verket bör verket byggas om i sin helhet. Inför en utbyggnad bör tillskottsvattenproblematiken hanteras.

Skyfallskontroll

Avloppsreningsverk och pumpstation har kontrollerats för risk om översvämningen vid skyfall och inga risker föreligger.

Identifierade behov

Nedan listas identifierade behov för att säkerställa spillvattenhanteringen på sikt i Norra Rörum, utan inbördes prioritering. Dessa ligger vidare till grund för planerade åtgärder i Åtgärdsplanen.

- Översyn ledningsförnyelse och kapacitetsbehov
- Reinvestering och komplettering med slamavskiljare på befintligt verk
- Utredning för att minska tillskottsvattenmängderna
- Utredda behov och ekonomiska möjligheter för utbyggnad av dagvattenledningsnät

Tjörnarps spillvattenhantering

Tjörnarps avloppsreningsverk är byggt 1959 och består av två dammar som kompletterades med markbäddar och salixodling 1986. I dammarna sker främst sedimentering men även biologisk nedbrytning av organiskt material. Före inloppet i den andra dammen tillsätts fällningskemikalien järnklorid (PIX) för utfällning av fosfor som sedimenterar som kemiskt slam i dammen. Från den andra dammen pumpas avloppsvattnet till markbäddarna för infiltration eller till salixodlingen för bevattning och näringstillförsel. Salixodlingen belastas endast under växtsäsongen.

Gällande beslut från Länsstyrelsen är daterat 1986-12-13. Gällande riktvärden som månadsmedelvärden för BOD₇ och P-tot i det behandlade avloppsvattnet är 10 mg/l respektive 0,3 mg/l.

Funktions- och statusbedömning

Avloppsreningsverket är i stort behov av renovering och utbyggnad.

Reningsverket klarar gällande utsläppsvillkor.

Spillvattennät och pumpstationer

Tjörnarps spillvattenledningsnät byggdes på 60- och 70-talet i betong. En liten andel relinades 2020. Andelen tillskottsvatten ligger på 35–55 % och anses därmed vara relativt låg. Orten har stående underhållsspolning av ledningsnätet till följd av problem med sättningar och fett i ledningarna. Orten har ett väl utbyggt dagvattennät, upptäcks felkopplingar kan man därmed ålägga fastighetsägare att koppla om, förutsatt att förbindelsepunkt för dagvatten finns.

Tjörnarps har fyra spillvattenpumpstationer varav två renoverades 2023. De övriga två är gamla och i behov av renovering.

Framtida belastningsprognos och kapacitet

Kapaciteten på avloppsreningsverket har tangerats och anläggningen klarar inte av högre belastning. Enligt fördjupad översiktsplan i Tjörnarps planeras att Tjörnarps ska växa med 5 bostäder varje år. Dessutom kräver en anslutning av VA-utbyggnadsområdet Karlarp en utökad kapacitet av verket.

Skyfallskontroll

Avloppsreningsverk och pumpstationer har kontrollerats mot översvämning till följd av skyfall. Reningsverkets byggnad riskerar att översvämmas men det bedöms inte påverka driften. En pumpstation av de kontrollerade anläggningarna riskerar att översvämmas vid skyfall.

Identifierade behov

Nedan listas identifierade behov för att säkerställa spillvattenhanteringen långsiktigt i Tjörnarps utan inbördes prioritering. Dessa ligger vidare till grund för planerade åtgärder i Åtgärdsplanen.

- Översyn ledningsförnyelse och kapacitetsbehov
- Åtgärder kopplade till skyfallskontroll
- Förnyelse av pumpstationer
- Nytt avloppsreningsverk för att klara framtida belastning i samband med exploatering och anslutning av VA-utbyggnadsområdet Karlarp
- Utredning för att minska tillskottsvattenmängderna

Snogeröd spillvattenhantering

Snogeröds avloppsreningsverk är byggt under 1960-talet men har under de senaste årtiondena kompletterats med olika reningssteg. Under 2014 renoverades det mekaniska reningssteget där det befintliga renskallret byttes ut och en renskruv installerades. I samband med renoveringen installerades flödesmätare på utgående vatten efter det kemiska steget.

Idag genomgår avloppsvattnet mekanisk, biologisk och kemisk rening. Överskottsslammet som uppkommer på verket transporteras till Ormanäs ARV för vidare behandling. Utgående vatten från reningsverket pumpas till en rotzon och sedan beroende på säsong vidare till utjämningsdike eller salixodling. Rotzonen, diken och salixodlingen är belägna vid Ringsjön.

Anläggningens sista reningssteg är salixodlingen respektive utjämningsdiket i vilket avloppsvattnet får infiltrera. Verket har därmed ingen utsläppspunkt utan grundvattnet är recipient. Miljönämnden har beslutat att utgående brunn i reningsverket definieras som utsläppspunkt för anläggningen.

Funktions- och statusbedömning

Anläggningen har ett stort behov av reinvestering och underhåll. Anläggningen har en hög energianvändning och det finns behov av att se över el- och styr. Anläggningen klarar gällande utsläppskrav.

Spillvattennät och pumpstationer

Ledningsnätet i Snogeröd byggdes på 1960-talet i betong. 2022 förnyades näst intill hela huvudledningsnätet via relining.

Efter reliningen kan man ana att andelen tillskottsvatten minskat. En längre uppföljning behövs dock för att säkert kunna utläsa några resultat. Det utfördes tillskottsvattenkontroll via rökning i orten år 2015. Felkopplingar noterades på 11 fastigheter och ytterligare 8 fastigheter där man inte kunde utesluta felkoppling på grund av stopp i fastighetens dagvattenanläggning. Arbetet med att minska tillskottsvattenmängderna i Snogeröd behöver fortsätta då flödet in till verket ökar kraftigt vid nederbörd.

Det finns inga pumpstationer på spillvattenledningsnätet i Snogeröd.

Framtida belastningsprognos och kapacitet

Det bedöms inte ske någon större befolkningsutveckling i Snogeröd som skulle kräva utökad kapacitet på verket.

Skyfallskontroll

Reningsverket samt salixodling med tillhörande pumpstation har kontrollerats för översvämning till följd av skyfall och höga vattenstånd i Östra Ringsjön. Ingen översvämningsrisk föreligger vid skyfall. Vid 10 000-års vattenstånd i Östra Ringsjön riskerar salixodlingens pumpstation att översvämmas.

Identifierade behov

Nedan listas identifierade behov för att säkerställa spillvattenhanteringen långsiktigt i Snogeröd utan inbördes prioritering. Dessa ligger till grund för planerade åtgärder i Åtgärdsplanen.

- Översyn ledningsförnyelse och kapacitetsbehov dagvattennät
- Åtgärder kopplade till skyfallskontroll
- Förnyelse/ modernisering av pumpstation vid salixodlingen
- Utredning kring reinvesteringsbehov Snogeröd.
- Utredning och åtgärder för att minska tillskottsvattenmängderna

Allmän dagvattenhantering

Dagvatten definieras som tillfälligt förekommande, avrinnande vatten på markytan. Utöver regnvatten kan dagvatten vara avrinning från exempelvis snösmältning och tillfälligt uppsträngande grundvatten. Dagvatten är i grunden ett rent vatten, men transporterar med sig föroreningar i olika grad och är därför en källa till miljöpåverkan. De vanligaste föroreningarna som transporteras med dagvatten är tungmetaller, oljor och näringsämnen. På senare år har även mikroplasters förekomst aktualiserats, främst på grund av deras långa nedbrytningstid i naturen. Utsläpp från allmänna dagvattenanläggningar regleras av Miljöbalken och miljö kvalitetsnormerna, vilket innebär att nya eller förändrade utlopp inte får försämra recipientens kvalitet eller möjlighet att uppnå miljö kvalitetsnormen. Rening och fördröjning av dagvatten blir därför ofta nödvändigt.

För att uppnå god rening av dagvatten behöver dagvattnet fördröjas så att föroreningarna kan brytas ner eller sedimentera. Fördröjning av dagvatten är även nödvändigt för att kunna möta det ökade dagvattenflödet som förväntas med det förändrade klimatet och med kommunens exploateringar. De befintliga allmänna dagvattenanläggningarna är oftast inte dimensionerade enligt dagens krav och kapaciteten är ofta redan nådd. För att undvika kostsamma uppdimensioneringar är det fördelaktigt att omhänderta dagvattnet så nära källan som möjligt, vilket även ger högre reningsgrad. Vid de största regnen, de så kallade skyfallen, behöver regnet kunna rinna ytligt på marken utan att skada byggnader eller infrastruktur. Fördröjning av dagvatten kan även vara viktigt under torra perioder, då en väl utformad dagvattenhantering kan skapa möjligheter att använda uppsamlat dagvatten till bevattning eller liknande.

Det finns från nationell nivå inga tydliga krav på i vilken omfattning rening av dagvatten ska ske. Med anledning av vattendirektivet och målet att vattendrag ska uppnå god ekologisk status kan det på sikt komma krav och rekommendationer för hur dagvatten ska renas samt tillförda mängder, vilket troligtvis kommer att påverka kommunens dagvattenhantering då det i många fall saknas rening av dagvattnet.

Ansvarsfördelning dagvatten

Utöver klimatförändringar och föroreningar är ansvarsfördelning en stor utmaning när det gäller dagvatten, då det är många aktörer som är inblandade. För att uppnå en långsiktig hållbar dagvattenhantering krävs ett nära samarbete från planering till drift mellan VA-huvudmannen, förvaltningar på kommunen, fastighetsägare och väghållare. Inom verksamhetsområde för dagvatten ansvarar VA-huvudmannen för de allmänna dagvattenanläggningarna såsom ledningar, dammar, diken och pumpstationer. Anläggningar inne på fastighetsmark ansvarar respektive fastighetsägare för – både inom och utanför verksamhetsområde för dagvatten. På samma sätt är en vägs avvattning respektive väghållares ansvar.

De allmänna dagvattenanläggningarna dimensioneras för att kunna omhänderta normala regn av en viss återkomsttid, ofta 10-årsregn. Vid regn över detta behöver vattnet avledas via markytan då dagvattenanläggningarna dämmer och det är då respektive fastighetsägares ansvar att skydda sin egendom mot skador. För en säker avledning måste samhällsplaneringen beakta skyfall och möjliggöra ytlig avrinning genom planerad

höjdsättning av marken. Kommunen har ett ansvar att i samhällsplaneringen se till att ny bebyggelse lokaliseras till mark som är lämplig med avseende på bland annat skyfalls- och dagvattenhantering.

Utöver de ansvarsförhållanden som nämns ovan finns det fler att ta hänsyn till gällande dagvatten och andra typer av ytligt förekommande vatten. Det pågår ett arbete med att förtydliga dessa ansvarsförhållanden, vilka kommer att redovisas i den dagvattenstrategi som Mittskåne Vatten tillsammans med Hörby och Höors kommuner håller på att ta fram.

Skyfall

Ansvaret för normala flöden av dagvatten i områden där det finns verksamhetsområde för dagvatten ligger på VA-huvudmannen. Kommunen ansvarar för stadsplanering och ska ta hänsyn till skyfall och översvänningsrisker i det arbetet.

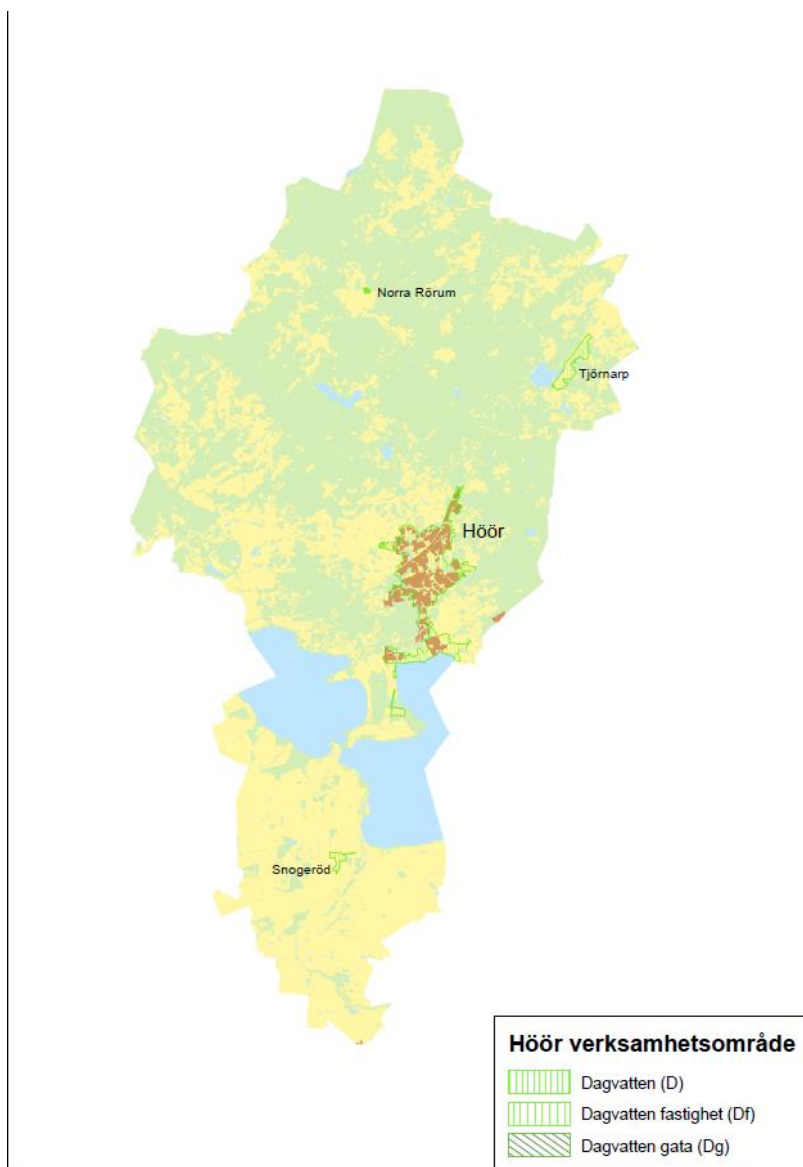
I arbetet med vattentjänstplanen har det gjorts en kontroll av vilka VA-anläggningar inom verksamhetsområde för vatten, spill och/eller dagvatten som kan påverkas vid skyfall.

Verksamhetsområde för dagvatten

För allmän dagvattenhantering finns två olika typer av vattentjänster - dagvatten fastighet och dagvatten gata. Tjänsten dagvatten fastighet omfattar omhändertagande av det dagvatten som avleds från fastighetsmark, medan tjänsten dagvatten gata omfattar omhändertagande av det dagvatten som avleds från gator och allmän platsmark. Ansvar för avledning inom fastigheten ligger på fastighetsägaren, och ansvaret för avledning inom den allmänna platsmarken och avvattning av gatan ligger på fastighetsägaren, huvudmannen eller väghållaren.

I nyare områden i Höors kommun, där verksamhetsområde för dagvatten har upprättats, har det upprättats ett verksamhetsområde för respektive dagvattentjänst. I de allra flesta områden i kommunen som har allmän dagvattenhantering har det dock endast upprättats ett verksamhetsområde för dagvatten. Det har i dessa verksamhetsområden inte specificerats vilken eller vilka av de två olika vattentjänsterna för dagvatten som området omfattar. Det finns ett behov av att se över dessa verksamhetsområden för att avgöra vilken eller vilka vattentjänster de omfattar.

I Höors kommun finns verksamhetsområde för dagvatten i Höors tätort, Snogeröd, Tjörnarp och en del av Norra Rörum, se Figur 10.

Figur 10 Gröna områden åskådliggör beslutade verksamhetsområden för dagvatten

Nulägesbeskrivning av den allmänna dagvattenhanteringen

De allmänna dagvattenanläggningarna i Höör kommun består av ca 115 km ledningar, ett antal dammar och diken samt ett antal pumpstationer. Samtliga ledningar är separerade från spillvatten. Det finns en otydlighet i ansvarsfördelningen för vissa dammar, diken och pumpstationer, och det går därför inte att säga i nuläget exakt hur många av dessa anläggningar som tillhör det allmänna dagvattennätet. Det pågår ett arbete med att förtydliga ansvarsförhållandet för dessa anläggningar.

Det finns även ett behov att se över befintligt kartmaterial, då det förekommer en del felaktigheter. En del dagvattenledningar står som allmänna, när de i verkligheten ägs av någon annan än VA-huvudmannen. På en del platser finns det i stället verkliga ledningar

som inte finns med i kartmaterialet. För att få en tydlig bild av hur det befintliga dagvattennätet ser ut behövs en kartläggning och uppdatering av kartmaterialet.

Utloppen från de allmänna dagvattenanläggningarna i Höors tätort och Snogeröd avleds till Östra Ringsjön samt till Lerbäcken, Kolljungabäcken, Höorsån och Snogerödsbäcken som alla i sin tur mynnar i Östra Ringsjön. Det är inte lika tydligt till vilka recipienter utloppen i Tjörnarp och Norra Rörum avleds. I Tjörnarp mynnar en del av utloppen i grönytor där vattnet troligtvis infiltrerar, medan en del utlopp mynnar nära Tormestorpsån och Tjörnarpssjön. Många av de utlopp som mynnar nära ån eller sjön ligger dock enligt kartan på andra sidan järnvägen än ån och sjön. Det är otydligt om dagvattnet kan ta sig till ån eller sjön eller var det annars avleds. I Norra Rörum mynnar utloppen i en grönyta drygt 100 meter ifrån Snällerödsån. Det är här osäkert hur stor del av dagvattnet som infiltrerar till grundvattnet och hur stor del som eventuellt avleds till Snällerödsån. Av samtliga recipienter ovan är Östra Ringsjön, Lerbäcken, Höorsån, Snogerödsbäcken, Tormestorpsån, Tjörnarpssjön, Snällerödsån samt Tjörnarps och Norra Rörums grundvatten vattenförekomster med statusklassning i VISS.

Ledningsnät

Det finns dagvattenledningsnät i orterna Snogeröd, Höör, Tjörnarp samt en liten del av Norra Rörum. Merparten av Snogeröds dagvattennät byggdes på 1980–1990-talet i betong. En liten andel anlades 2022 i plast. Ledningsnätet upplevs som hårt belastat men inga översvämningar finns rapporterade.

Höors tätorts dagvattennät har varierande ålder och material. Vid statusgenomgången fick delar av nätet högsta betyg medan vissa delar fick mellanbetyg. Två områden i tätorten fick lägsta betyg, detta till följd av att ledningsdimensionerna är påtagligt för små och i behov av åtgärd föreligger. Det finns delar av tätorten som upplevs som blöta.

Tjörnarp har ett utbyggt dagvattenledningsnät i merparten av orten. Dock ej längst norrut och längst söderut. Ledningsnätet anlades under 1960–1970 talet i betong. Det finns i dagsläget inga kända problem men ledningarna börjar bli gamla.

Endast delar av Norra Rörum ligger inom verksamhetsområde för dagvatten och har ett kommunalt dagvattennät som anlades på 1980-talet. Det finns inga kända problem och nätet bedöms vara i fullgott skick och inga insatser behövs här i dagsläget.

Översvämningrisk

Det har vid högt vattenstånd i Ringsjön uppstått översvämningar och kommunen har därför bestämt en lägsta tillåten nivå för färdigt golv vid byggnation i närområdet till Ringsjön.

Det har även förekommit problem med översvämning för enstaka fastigheter, exempelvis i Snogeröd och längs Per Nils väg i Höors tätort. I Per Nils väg har orsaken visat sig vara igensatta ledningar, vilket ska åtgärdas. I Snogeröd är det inte lika tydligt vad som orsakat översvämningarna, vilket behöver utredas.

Identifierade behov i dagvattenhanteringen

Nedan listas identifierade behov för den allmänna dagvattenhanteringen i Höors kommun, utan inbördes prioritering. Detta ligger vidare som grund för planerade åtgärder i del 5 av vattentjänstplanen- Åtgärdsplanen och innehåll i Dagvattenstrategin.

- Tydliggöra gränsdragningen mellan olika aktörer gällande ansvar för dagvatten och andra typer av ytligt förekommande vatten
- Utredda ansvarsförhållandet för de dammar, diken och dagvattenpumpstationer som finns samt tydliggöra ansvars- och kostnadsfördelningen gällande skötsel av de anläggningar som helt eller delvis tillhör VA-huvudmannen
- Ta fram skötselplaner för befintliga allmänna dagvattenanläggningar
- Kartlägga befintliga dagvattensystem och uppdatera kartunderlaget
- Utredda om befintliga dagvattensystem har den kapacitet som de dimensionerats för och eventuellt åtgärda de delar som inte uppnår tillräcklig kapacitet
- Utredda de områden inom verksamhetsområdet där det endast ligger dräneringsledningar
- Utredda vilken eller vilka av vattentjänsterna dagvatten fastighet och dagvatten gata som verksamhetsområdena för dagvatten omfattar
- Utredda orsaken till det återkommande problemet med marköversvämningar i Snogeröd och ta fram vilka åtgärder som krävs
- Utredda vilka recipienter dagvattnet i Tjörnarp och Norra Rörum avleds till
- Utredda om det finns tätorter eller andra områden inom Höors kommun som har behov att införlivas i verksamhetsområde för dagvatten

Enskild VA-försörjning

I områden utanför kommunens verksamhetsområden sker dricksvatten- och avloppsförsörjningen genom enskilda VA-anläggningar. Fastighetsägaren och samfälligheter ansvarar här själv för vattenkvaliteten i brunnen och för att den egna avloppsanläggningen uppfyller ställda krav. Miljöenheten ansvarar för tillsynen av de enskilda avloppsanläggningarna.

I avsnitten nedan ges en översiktlig beskrivning av den enskilda VA-försörjningen i kommunen.

En utbyggnadsplan för VA (VA-utbyggnadsplan) på landsbygden togs fram 2020 och innehöll prioritering av områden för utbyggnad. I samband med arbetet med vattentjänstplanen 2024 gjordes en översyn över behovsbedömningen för de områdes som prioriterades högst i VA-utbyggnadsplanen från 2020. Resultatet från behovsbedömningen har inneburit en justering av VA-utbyggnadsplanen från 2020.

Enskilda avlopp

Enligt vattenmyndighetens åtgärdsprogram behöver kommunen ställa krav på hög skyddsnivå för små avlopp (under 26 PE) som bidrar till att en vattenförekomst inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status eller god kemisk status. Miljöenhetens mål är att fokusera på avlopp nära känslig recipient eller hög skyddsnivå.

Höors kommun har cirka 2 800 enskilda avlopp i kommunen, d.v.s. upp till 25 PE. Miljö kvalitetsnormerna anger de kvalitetskrav som gäller för varje yt- och grundvattenförekomst inom vattendistriktet och att god ekologisk status ska uppnås i samtliga vattenförekomster.

I Höors kommun finns ett stort antal ytvatten som i dagsläget inte uppnår god ekologisk status, vilket till stor del beror på övergödning. Små avloppsanläggningar med godkänd rening är en viktig del för att förbättra kvaliteten i vattenförekomsterna. Tillsynsintervallet för små avlopp är cirka tjugo år. Havs – och vattenmyndighetens har ett styrmedel för en hållbar åtgärdstakt av små avloppsanläggningar som rekommenderar en åtgärdstakt på 5 % av den totala mängden små avlopp inom respektive kommun. För att upprätthålla rätt åtgärdstakt behöver cirka 125 avloppsanläggningar inspekteras eller åtgärdas årligen. I genomsnitt tar ett objekt 4 timmar vilket ger en totalt tillsynstid på cirka 500 timmar.

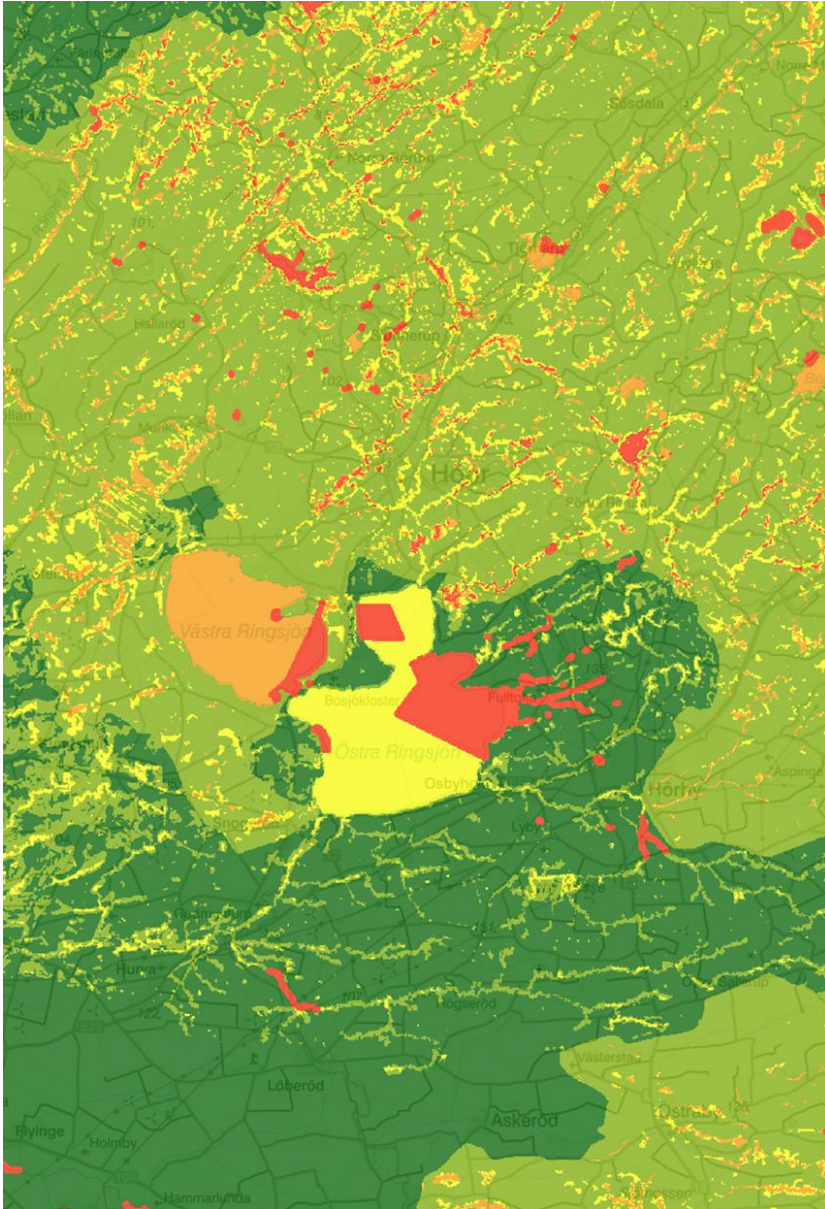
I dagsläget har miljöenheten begränsade resurser och kan hålla en tillsynstakt på cirka 40 avloppsanläggningar per år vilket motsvarar 160 timmar per år. Erfarenhetsmässigt uppskattas cirka hälften av planerade tillsynsobjekt ha bristfällig rening av utgående vatten. Cirka 50 - 70 % av avloppsanläggningar underkänds. Detta medför en belastning då förelägganden och förbud måste skrivas och följas upp.

För att effektivisera miljötillsynen kommer avloppsanläggningar på lantbruksverksamheter och hästgårdar kontrolleras vid planerad tillsyn. Dessa avloppsanläggningar är inräknade i de 40 stycken planerade små avlopp. Avloppen inspekteras på plats vid lantbrukstillsyn, ärendet fullföljs sedan upp av ordinarie avloppsinspektör. Lantbruksinspektören fokuserar enbart på avlopp som är minst 20 år gamla eller har mottagit klagomål. Avlopp som ingår i tillsynen 2024 är uppföljning av de avlopp som kontrollerades vid lantbrukstillsyn 2023 samt tillsyn av enskilda avlopp i verksamhetsområdet Lilla Holma där VA har dragits fram.

Det finns flera små avlopp som tidigare har fått förbud mot utsläpp av orenat vatten. Vanligtvis ska ett utdömt avlopp bytas ut eller åtgärdas inom två efter beslutet börjar gälla. Uppföljningsarbetet kan kräva mycket tid om fastighetsägaren inte inkommit med ansökan om ny avloppsanläggning själv. Det uppskattas cirka 50 objekt med uppföljningsarbete vilket genererar en tillsynstid på cirka 400 timmar per år. Denna typ av tillsyn är avgiftsbaserat enligt timavgift.

Under 2024 kommer en del avloppsanläggningar följas upp med viteskommunicering och vitesbeslut. Miljöenheten har flera gamla öppna ärenden som behöver granskas och följas upp. Målet med tillsynen är att skapa goda förutsättningar för att följa försiktighetsmått. Detta medför att avloppen kan åtgärdas istället för att fatta ett beslut om förbud.

Under 2024 beräknas det inkomma cirka 40 ansökningar som medför en total tillsynstid på 240 timmar.

Figur 11 Översikt på skydds nivåer i Höors kommun.

Tillsynsbehov

Tillsynsbehovet och takten anses fortfarande behöva vara hög de kommande åren för att det finns stort antal anläggningar kvar vars funktion och status inte har kontrollerats av tillstånds- och tillsynsnämnden. Utbyggnadsplanen för kommunalt vatten och avlopp har reviderats till att fler fastigheter omfattas av utbyggnad de närmaste tio åren. De avlopp som ingår inom verksamhetsområde för utbyggnad planer inte miljöenheten att utföra tillsyn. Miljöenheten utför endast tillsyn om avlopp inte ansluter sig till kommunal spillvattenledning.

Fosforfällor och påfyllning av fällningskemikalier

För de avloppsanläggningar som har fosforavskiljning är fosforfällor och påfyllning av fällningskemikalier en kritisk del i reningsfunktionen för att nå en tillräcklig fosforreduktion. Att säkerställa att en tillräckligt hög del fosfor reduceras från små avlopp är en del i arbetet med att uppnå god ekologisk status i våra sjöar och vattendrag.

Det är fastighetsägaren som är verksamhetsutövare och skyldig att se till att fosforfällan fungerar och att filtermaterialet byts ut vid behov. På samma sätt är det verksamhetsutövaren som är skyldig att se till att rätt fällningskemikalier tillsätts i rätt mängd och på rätt sätt. Undersökningar i andra delar av landet visar på att brister i fosforavskiljningen är vanligt förekommande och att flertalet av fastighetsägarna inte byter filtermaterialet i den omfattning som krävs. Detta föranleder en ökad tillsyn av de avloppsanläggningar som har en fosforfälla eller har krav på tillsättning av fällningskemikalier. Det är oklart hur många som har fosforfällning eller en fosforfälla, det är dock endast ett fåtal som tillkommit den senaste tvåårsperioden.

Enskild vattenförsörjning

Det kommunala dricksvattnet faller under livsmedelslagstiftningen. Tillsynen som bedrivs innebär att granska Mittskåne Vattens och samfällighetsföreningars egenkontroll samt att handlägga eventuella klagomål på dricksvattenkvalitet. Det finns cirka 28 enskilda dricksvattenanläggningar som miljöenheten har kännedom om.

Under 2023 har en inventering av dricksvattenanläggningarna genomförts. Under 2024 kommer en fördjupad tillsyn av dricksvattenanläggningarna genomföras samt skriva riskklassningsbeslut för samtliga dricksvattenanläggningar samt fastställa ny provtagningsplan enligt livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten (LIVSF 2022:12). Miljöenheten inventerar löpande ifall det finns fler anläggningar som bör vara anmälda till tillstånds- och tillsynsnämnden. Dricksvattenanläggningar kontrolleras varje till vart annat år.

Miljöenheten har inte gjort en sammanfattning av resultaten av barnvattenprover som har tagit under flera år och kan i nuläget inte bistå men generell information om dricksvattenkvalitet.

Behov av VA-utbyggnad

Inom arbetet med vattentjänstplanen har en översyn av behovsbedömningen som genomfördes 2019, gjorts för att för att identifiera områden där kommunen har ett ansvar för allmän VA-försörjning enligt 6 § i Vattentjänstlagen:

Om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse, skall kommunen

1. bestämma det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas, och
2. se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän va-anläggning.

Behovsbedömningar har gjorts av en konsultfirma som använder en GIS-analys för att ta fram underlag för bedömningen. GIS-analysen baseras bland annat på markegenskaper, bebyggelsestäthet och närhet till känsliga områden där resultatet vidare kompletteras med erfarenhet och lokalkännedom från personal hos kommunen. Vidare görs en bedömning utifrån behov av allmän VA-försörjning utifrån risk för miljö och hälsa. Behovsbedömningen har vidare använts för att ta fram en VA-utbyggnadsplan för de närmaste 10 åren i kommunen. Resultatet av översynen av behovsbedömningen har använts för att uppdatera VA-utbyggnadsplanen. VA-utbyggnadsplanen och resultatet av översynen av behovsbedömningen får att läsa i den tredje delen av vattentjänstplanen- **VA-utbyggnadsplan.**

Bebyggelse med samordnad vattenförsörjning

I flera av de prioriterade områdena finns det redan utbyggd vattenförsörjning. Detta innebär att situationen ur hälsosynpunkt inte är fullt så allvarlig som GIS-analysen indikerar genom att dricksvattenkvaliteten är säkrad. Däremot reducerar inte detta risken för miljöpåverkan från enskilda avloppsanläggningar, eller risken för grundvattenpåverkan som kan drabba kringliggande fastigheter.

Sammanfattning av identifierade behov

Inom arbetet med VA-översikten har ett antal större och strategiska behov inom VA-verksamheten i Höör identifierats. Detta handlar bland annat om åtgärder som behöver vidtas för att säkerställa den långsiktiga VA-försörjningen i kommunen. I detta avsnitt summeras övergripande identifierade behov.

Planering

Samhällsplanering

För att motverka negativa konsekvenser av klimatförändringar med bl.a. ökade nederbördsmängder, är det av största vikt att detta hanteras i planeringsarbetet. Idag finns en planeringsgrupp där arbetet med översiktsplaneringen, pågående detaljplaner och VA kan samordnas. Det finns behov av att fortsätta att utveckla samarbetet mellan kommunens olika förvaltningar för att säkerställa en god hantering av VA-frågan i exploateringsarbetet.

Ledningsnät

Förnyelseplan

Det finns ett stort behov av ledningsförnyelse inom kommunen för alla vattenslag. För att prioritera förnyelsearbetet håller en förnyelseplan på att tas fram. Förnyelseplanen ska ge en riktning var behov finns och när åtgärder behöver göras och ska ligga till grund för investeringsplaneringen avseende ledningsförnyelse på kort och lång sikt.

Arbete kommer längre fram att integreras med Tillskottsvattenstrategin och behovet av kapacitetshöjande åtgärder på ledningsnätet och då utmynna i en helhetsbedömning av det årliga investeringsbehovet för ledningsnätet.

Kartunderlag

Det digitala ledningsregistret är inte komplett och det finns ett behov av att uppdatera detta. Ett fungerande digitalt ledningsregister är ett nödvändigt verktyg för att få en effektiv och driftsäker VA-verksamhet. Det är också en förutsättning för att kunna ta fram flödesmodeller för ledningsnäten.

Underlag om ledningsnätets status och ålder är avgörande för att kunna ta fram en förnyelseplan, en plan som beskriver vilken förnyelsetakt av ledningsnätet som krävs för att upprätthålla en god status på ledningsnätet.

Dricksvatten

Framtida vattenförsörjning och reservvatten

Det finns ett stort behov av att säkerställa vattenförsörjningen i Höörs tätort. Det pågår en utredning som undersöker möjligheterna för fortsatt lokal vattenförsörjning jämfört med anslutning till Sydsvatten.

Resurser för reservvattenförsörjning saknas i händelse av att ordinarie vattentäkter slås ut.

Sammantaget finns det ett behov av att i stort se över vattenförsörjningen för kommunen så att denna kan säkras i ett långsiktigt perspektiv.

Enskilt vatten

Det finns ingen samlad bild av hur vattenkvaliteten är för kommuninvånare med eget vatten. Dock ligger ansvaret för detta hos den enskilda fastighetsägaren.

Spillvatten

Slamhantering och slamkvalitén

I dagsläget används stora mängder kalk för stabilisering och hygienisering av slammet från Ormanäs reningsverk. I dagsläget går det att få avsättning för slammet, men i och med kommande lagstiftning bedöms det bli svårare och slamhanteringen kan komma att innebära stora investeringsbehov.

Mot bakgrund av detta behöver en plan för framtida slamhantering tas fram för att säkerställa avsättningen. Detta arbete görs inom arbetet med nytt avloppsreningsverk i Ormanäs.

Tillskottsvatten

Mängden tillskottsvatten är generellt sett inte hög, men inom vissa områden förekommer ett betydande tillskott vilket medför problem med bräddningar men även processtörningar på avloppsreningsverk. Viss problematik med bräddningar vid nederbörd förekommer.

Med anledning av ökade nederbördsmängder blir det viktigare att arbeta med att minska mängden tillskottsvatten för att inte överbelasta ledningsnät och avloppsreningsverk. För att få större kunskap om var tillskottet sker behövs ett utredningsarbete, som i ett senare skede leder till åtgärder som avlastar nätet. Detta kommer göras i samband med att en tillskottsvattenstrategi tas fram. Tillskottsvattenstrategin ska ligga till grund för ett vidare systematiskt arbete för att minska mängden tillskottsvatten inom Höors kommun.

Då fastighetsägarens del av servisledningen åldras i samma takt som resten av ledningsnätet är det viktigt att även fastighetsägare involveras och åläggs att åtgärda sina ledningar, om utredning visar att tillskottsvatten tar sig in i spillvattenledningen innanför förbindelsepunkten.

Dagvatten

Det pågår ett arbete med att ta fram en dagvattenstrategi som ska ersätta gällande dagvattenpolicy gemensamt för Höör och Hörby kommun. I samband med revideringen är berörda verksamheter involverade i arbetet för att strategin ska bli väl förankrad och implementeras i organisationerna.

Klimatanpassning

Det finns i dagsläget ingen klimatanpassningsplan för kommunen. Översiktsplanen tar upp klimatanpassningen genom att peka ut platser olämpliga att bebygga ur ett översvämningsperspektiv.

Kommunen kan se en ökande belastning på avloppsreningsverk och pumpstationer i samband med mer nederbörd. Det har även förekommit översvämningar med skador som följd i samband med nederbörd. Kommunen bör därför planera för hur man ska hantera mer nederbörd med översvämningsrisk för befintliga områden såsom gatumark, VA-ledningar, befintlig byggnation mm. Att dagvattnet ska fördröjas är ett sätt att arbeta med klimatanpassning.

Ordlista

Vattenförsörjning	Tillhandahållande av vatten som är lämpligt för normal hushållsanvändning
Dagvatten	Ytligt avrinnande regnvatten och smältvatten
Spillvatten	Förorenat vatten från hushåll, industrier, serviceanläggningar och dylikt.
Avlopp	Bortledande av dagvatten och dränvatten från ett område med samlad bebyggelse eller från en begravningsplats, bortledande av spillvatten eller bortledande av vatten som har använts för kylning.
Recipient	Den vattenförekomst som slutligen tar emot avloppet efter olika grad av rening.
VA-anläggning	En anläggning som har till ändamål att tillgodose behov av vattentjänster för bostadshus eller annan bebyggelse. (Den kan inkludera vattenverk, reservoarer, pumpstationer, ledningar och avloppsverk)
Allmän VA-anläggning	En VA-anläggning över vilken en kommun har ett rättsligt bestämmande
VA-huvudman	Den som äger en allmän VA-anläggning. I Höors kommun ligger ansvaret hos kommunfullmäktige. Delar av VA-huvudmannens ansvar har delegerats till gemensamma VR-nämnden.
VA-verksamhetsområde	Det geografiska område inom vilket en eller flera vattentjänster har ordnats eller ska ordnas genom en allmän VA-anläggning.
Vattentäkt	En naturlig vattenförekomst som utnyttjas till vattenförsörjning. Täkten kan vara i form av ytvatten eller grundvatten.
Enskild anläggning	En VA-anläggning eller annan anordning för vattenförsörjning eller avlopp som inte är eller ingår i en allmän VA-anläggning.
Personekvivalent (PE)	Anger den genomsnittliga mängd föroreningar i avloppsvatten som en person ger upphov till per dag. Personekvivalent definieras i Sverige som en BOD ₇ -belastning av 70 gram per dygn.
Abonnent	En fastighetsägare som är ansluten till den allmänna VA-anläggningen.
Brandvatten	Det vatten som används för att släcka bränder

Nödvatten	Dricksvatten som ej distribueras via ledningsnät. Träder i kraft vid allvarlig samhällsstörning.
Reservvatten	Vattenförsörjning som baseras på en alternativ vattentäkt och vattenverk men som kan distribueras i ordinarie ledningsnät.
Tillskottsvatten	Övrigt vatten som når ledningsnät/reningsverk utöver spillvatten. Exempelvis regn- och dräneringsvatten via inläckage eller felkopplingar.
Relining	Ett samlingsbegrepp för att förnya och renovera rörledningar från insidan via infodring av ett nytt rör inuti det gamla.